Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 146 (13941) | 1975 оной июниин 22, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИИН ТУҺАЛАГША

Буряад ороной промышленна предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай коллективүүд партида, совет арадта, КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгада харюу болгон юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түсэб ба даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ гэһэн бүхэ арадай тэмсэлдэ оролсожо, угтамжын түсэб ба дээшэ дүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа һэн. Урдаа табиһан зорилгоёо урагшатай һайнаар бэелүүлхын тула ажалшадай коллектив бүхэн социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, бага гаргашатайгаар, һайн шанартай ехэ продукци абахын түлөө, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө үсэд шангаар тэмсэжэ байна.

Түгэсхэхы жэлэй түрүүшын хахад дүүрэхэ дүтэлбэ. Ажалшадай коллективүүдэй абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан тухай баяртай мэдээсэлнүүд үдэр бүри редакцида ороно. Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай, Бага-Холбоолжоной шулуун нүүрһэнэй разрезэй, Улаан-Үдын аймагай Сотниковой шубуунай фабрикын болон бусад коллективүүд продукци худалдаха табан жэлэйнгээ даабарине болзорһоонь урид дүүргэһэн байна. Олон колхоз ба совхозууд мал ажалай али нэгэн продукт худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй. Эдэ бүгэдэ имагтал социалис мүрысөө удха түгэлдэрөөр эмхидхэһэнэй ашаар туйлагдана бшуу.

Ажалшадай коллективүүдтэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ партийна организацинуудай үнэн сэхэ туһалагша болоһон ханын газетэнүүдэй үүргэ тон ехэ. Энэ эндэ газетэнүүд хамтын агитатор, хамтын пропагандист, хамтын эмхидхэлшэ байһанаа эли тодоор харуулнэшэ. Коллектив бүхэнэй түсэбтэ даабаряа, абаһан социалис уялгаяа дүүргэхын түлөө ямараар тэмсэжэ байһые саг болзортонь, удха түгэлдэрөөр харуулжа байһан ханын газетэнүүд республика доторнай улам олошор...

...эгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда совет арадай илалта туйлаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулжа, колхоз болон совхозуудай, хүдөө ажахын бусад предприятинуудай, организацинуудай ханын газетэнүүдэй конкурс хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком соносхоһон байгаа. Тус конкурсын дүнгүүд һаяхан согсологдобо. Загарайн аймагай «Гигант» колхозой партийна ба комсомолой организацинуудай орган — «Сельская новь» газетэ алишье талаараа һайн байжа, конкурсын гуримай ёһоор нэгэдэхи шанда хүртөө. Тиихэдэ Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» колхоздо гарадаг «Колхозник» газетэ хоёрдохи һуурида гараһан байна.

«Сельская новь» газетын номер бүхэнэй гарахые колхозникууд хүлеэжэ байдаг болонхой. Тус газетэ һарадаа 4 дахин заабол гаргагдажа, колхозникуудай ажал хэрэг, социалис уялгануудай ямараар дүүргэгдэжэ байһые тодорхой һайнаар харуулжа байдаг юм. Мүн тиихэдэ хамтын ажалда халирхайгаар хандадаг, ниитын гуримай ба ажалай журам хазагайруулдаг заримашуул шанаршалагдажа, шүүмжэлэгдэнэ. Тиимэ материалнуудай мүрөөр ямар хэмжээнэй абтаһан тухай газетын уншагшадта заабол мэдээсэгдэдэг гуримтай.

Хүхэтэ һайндэрнүүдтэ, мүн колхозой ажабайдалда болоһон зарим шухала үйлэ хэрэгтэ тус газетын тусхай номер зорюулагдана. Тэрэнэй номер бүхэн гоё һайханаар хэблэгдэжэ, уншагшадай анхарал татана. Эдэ бүгэдэ «Сельская новь» газетын редколлегиин хүдэлмэри колхозой парткомой зүгһөө тодорхой һайнаар хүтэлбэрилэгдэһэнэй аша үрэ болоно.

Улаан-Үдын харин сэмбын комбинадай цех, үйлэдбэри, томохон участок бүхэндэ ханын газетэ гарадаг. Тэдэнэй дундаһаа нэхэлгын цехэй «Ткач» гэһэн газетэ онсо тэмдэглэгдэнэ. Энэ газетэ урдань саг соогоо гарадаггүй, толилогдоһон материалнуудынь удхаараа һулахан байһан. Комбинадай партийна организаци ханын газетэнүүдтэ анхарал хандуулжа, дурсагдаһан газетын редколлегиие эдэбхи үүсхэлтэй, коллективтээ хүндэтэй хүнүүдые шэлээд, тэдэнэртээ али болохоор туһалдаг байгаа. Аша үрэнь уданшьегүй харагдажа, «Ткач» газетын түхэл, материалнуудайнь удха хараа байса һайжараа. Продукциин шанар һайжаруулха, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ асуудалнууд энэ газетын гол темэнүүд болонхой. Эндэ газетын редактор К. Косарев, уран зурааша В. Ходзинскэ гэгшэдэй үүргэ ехэ.

...нэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын, Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводуудта, Хяагта, Сэлэнгын аймагуудай зарим предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта ханын газетэнүүд хаһа саглаа гаргагдажа, партийна организацинуудай ёһотой туһалагша болоһон байха юм.

Гэбэшье республикын ажалшадай бүхы коллективүүдтэ ханын газетэнүүд саг соогоо гаргагдана гэхын аргагүй. Зарим олон газетэнүүд гансал һайндэрнүүдтэ гаргагдаһан байна болоод, түрүүшүүлэй нэрые тоолоод, процентнүүд ба тоонуудые дурдаад байдаг. Тиимэ газетэнүүдтэ хүнэй һонирхолхы удхатай материалнууд үгы байдаг юм. Иимэ дутагдалнууд Захааминай, Ахын, Хориин, Зэдын аймагуудай зарим колхоз, совхозуудай партийна организацинуудай органуудта — ханын газетэнүүдтэ сэхэ хамаатай. Тиихэдэ барилгын, транспортын олохон организацинуудта, эмхи зургаануудта ханын газетэнүүд хэдэн һараар гарадаггүй байха юм.

Ханын газетэ — партийна организациин туһалагша. Тиимэһээ предприятинууд ба эмхи зургаануудай, колхоз болон совхозуудай партийна организацинууд редколлегиин хүдэлмэрие саг үргэлжын анхаралда абажа, тэдэнэй бүридэлдэ эдэбхитэй, улад зондоо хүндэтэй хүнүүдые олон дурадхаха зэргэтэй.

Редколлегиин гэшүүдэй һуралсал эмхидхэхэ, ханын газетэнүүдэй конкурс үнгэргэхэ тухай асуудалнууд мүн лэ шухалатай гээшэ. Эдэ бүгэдэ шухала асуудалнуудта партиин райкомууд, аймагай газетын редакцинууд анхарал табиха уялгатай. Тиигэбэл ханын газетэнүүд коллектив бүхэндэ һайнаар гаргагдажа, ажалшадые шэнэ амжалтада эмхидхэн зоригжуулжа байха бшуу.

Түгэсхэхы жэлэй ГАБШАГАЙ АЛХАМ

УРГАСАЯА ХАРУУҺАЛЖА ЭХИЛЭЭБДИ

Манай колхозой механизаторнуудай хүсөөр энэ жэлэй хабар 1.207 гектар дээрэ шэниисэ, 470 гектар обёос, 118 гектарта ешмээн, силостэ орохо элдэб ургамал 392 гектарта таригдаһан байна. Мүн энэ хабар хоёр гектар талмай дээрэ огородой эдеэн таригдаа, һаяар үшөө гурбан гектар дээрэ овощ тарихамнай.

Эдэ ургамалнуудаа һайнаар харууһалха зорилгоор тусхай хэмжээ ябуулгануудые хараалланхайбди. Һүүлэй үдэрнүүдтэ манай механизаторнууд Лежневко гэжэ газарта таригдаһан 105 гектарай кукурузын газар борнойлжо эхилээ. Хартаабхын эшын хүсэд гарамсаарнь зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэхэбди.

Кукуруза, хартаабхын участогуудай дээрэ зурууд хоорондын элдүүрилгэ хоёр дахин хэхээр түсэблөөбди. Дурсагдаһан ургамалнуудай ургасын зурууд хоорондуурхи элдүүрилгэ хоёрдохёо хэхэдээ, кукурузын поли дээрэ — мочевинэ, хартаабхын газар дээрэ азот-фосфорой холисо оруулалсахабди. Энэ ажалаа июниин һүүлшын арбан хоногһоо гү, али июль һарын эхеэр хэхэ байнабди.

Шэниисын таригдаһан 600—700 гектар тараалан июниин 15-һаа гербицидээр хордогдожо эхилбэ. Эдэ бүхы талмайда самолёдоор бэшэ, харин «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй мэдэлдэ байдаг техникын хүсөөр хоро сасанабди. Юуб гэхэдэ, тарилгын талмайнуудай багахануud дээрэһээ самолёдоор хоро хаяха аргагүй.

Огородой газар дээрэ таригдаһан ургамалнуудай хоорондуур буртаг үбһэнэй ургажа, элдэб сохо хорхойнуудай бии боложо эхилхэдэ, хлорофос, гексахлоран гэхэ мэтэ хоронуудые хаяха түсэбтэйбди.

Жэгдэрэн гаража эхилһэн кукурузын ургасые борнойлхо ажал дээрэ трактористнууд С. К. Бальжинимаев, П. Б. Цыбендоржиев гэгшэд оролдосотойгоор хүдэлнэ.

Н. КУБЫШКИН,
Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахамад агроном

ХАЛУУН ХАҺА ЕРЭБЭ

Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ ажахынгаа үйлэдбэриин нэгэ гол һалбари дээрэ ажаллажа байһан совхозой хонишод эдэ үдэрнүүдтэ урма зоригтойгоор ажаллана.

Үбэлжэлгын һүүлээр хони, хурьгадаа зунай бэлшээриин зүлгэ ногоон дээрэ адуулжа, хүсэ шадалыень нэмээхэ, нооһо хайшалалгаяа эмхитэйгээр үнгэргэхэ, хурьгадаа хүндэ шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгааха гэхэ мэтэ хүдэлмэри энэ үедэ хонишодой тон шухала хэрэг болоно.

Минии даажа байһан отарада ажалнай муу бэшэ гэхээр. Мүнөө жэлдэ 4 хүн 630 эхэ хонидые харууһалаабди. Үбэлжэлгээ һайнаар үнгэргэһэнэй ашаар хонин бүриһөө хурьга абажа, зуу танай тоодо орообди. Энэ жэлдэ манай совхозой 7 бригада 100 эхэ хонин бүриһөө 100, 100 гаран хурьга абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна. Хурьгадаа эхэһээнь һалгаахадаа, тус бүриинь шэгнүүр 18 килограммда хүргэхэ түсэбтэн байгаабди. Мүнөө хурьгаднай тобир һайнууд, багсаахада 20—20 килограмм татахаар.

1975 ондо бидэнэр хонин бүриһөө 2,8 килограмм нооһо хайшалха түсэбтэ даалгабаритай байгаабди. Энэ түсэбнай мүн лэ үлүүлэн дүүргэгдэхэ гэжэ лаб найдагдана, хонин бүриһөө 3 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалха бэзэбди.

Мүнөө хабар манай ажахы хонидоо эмхитэйгээр хайшалха талаар бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Энээнһээ урда хонидоо 3 газарта хайшалдаг байгаабди. Харин энэ жэлдэ нооһо хайшалалгын пунктнуудые томодхожо, Зүүн-Хүнтэйн баруун хормойдохи Тоочко гэжэ газарта 100 электрохайша тодхогдожо байна. Эндэ совхозой 20 мянга гаран хонид арбаад үдэрэй туршада хайшалагдаха байна. Энэ хүдэлмэри ехэ зүб гэжэ бидэ хонишод тоолонобди. Хони хайшалалгын томодхогдоһон пунктын ажалай бүтээсэ ехэ, хүдэлмэриин шанар һайн байна бшуу. Мүн хони хайшалагшадай дунда эдеэ хоол эмхидхэхэдэ, тэдэнэй дунда мүрысөө үүсхэхэдэ ехэ таатай ха юм.

Манай отарада үнинэй хонишод Б. Д. Эрдынеева, Х. Ц. Цыремпилов, залуу басаган Сэсэгма Доржиева гэгшэд һайнаар ажаллана. Би өөрөө 1942 онһоо таһалгаряагүйгөөр хонишоноор хүдэлмэрилнэб. 1973 ондо хонин ажал дээрэ бараг һайн амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа һэм. Энэ үндэр шагнал хайрада хүртэһэндөө бүри урмашажа, ажалдаа үшөө ехэ амжалта туйлахаяа оролдоноб.

КПСС-эй XXV съездые ажалай ехэ бэлэгтэйгээр угтаха, зундаа малаа һайса таргалуулха тушаа Яруунын совхозой малшадай үүсхэлые халуунаар дэмжэнэбди. Тиихэдээ бидэнэр табан жэлэйнгээ түсэб эрхэ бэшэ үлүүлэн дүүргэхэбди.

Н. ЦЫРЕМПИЛОВА,
Хурамхаанай совхозой ахалагша хонишон.

БУРТАГ ҮБҺЭНТЭЙ ТЭМСЭНЭ

«Зырянский» совхоз Прибайкалиин аймагай бусад ажахынуудта адли ургасаяа харууһалха хүдэлмэридэ анхарал хандуулна.

Эндэхи механизаторнууд таригдаһан угамалнуудайнгаа заримыень борнойлжо дүүргэбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ тарялангай талмайн заха газарые хаһалжа, буртаг үбһэнһөөнь сэбэрлэхэ зорилгоор ехэ ажал хэгдэнэ. Энэ ажахыда хамта дээрээ 860 гектар тарялангай талмайн заха газар хаһалагдаа.

Совхозой механизаторнууд орооһото ургамалнуудаа буртаг үбһэнһөөнь сэбэрлэхэ зорилгоор гербицид горитой талмай дээрэ хаяһан байна. Зырянай отделенидэ 412 гектар шэниисын талмай дээрэ гербицид хаягдаа Мүн эдэ үдэрнүүдтэ Амбринскдахи 1.200 гектарай талмай дээрэ гербицид хаягдажа дүүргэгдээ.

60 гектар хартаабхын талмай борнойлогдоод, гербицидээр хордогдоо.

Тарялангай талмайнуудта гербицид хаяха хүдэлмэрине «Сельхозтехникын» Сэлэнгын отделениин механизаторнууд эрхилнэ.

К. МОЛЧАНОВ.

ХАХАД ҺАРААР УРИДШАЛБА

УЛААН-ҮДЭ. Аймагай ажахынууд бүгэдэ арадай һайндэр — һунгалтын үдэрые ажалай бэлэгүүдээр угтаа. Жэлэй эхинһээ энэ үдэр хүрэтэр мяханай комбинадта 14.858 центнер үхэр, гахай тушаагдажа, «Байкал» улхоз, «Сэлэнгэ» совхоздо бусад ажахынуудта 676 центнер шэгнүүртэй үүлтэртэ залуу мал худалдажа, гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэб, даабарине 101 процент дүүргээ.

Энэ амжалтада «Никольский», Калининай нэрэмжэтэ совхозуудай, «Маяк», «Искра» колхозуудай малшад эгээн ехэ хубитаяа оруулаа. Жэлэй түрүүшын хахадта «Никольский» совхоз гүрэндөө 1.330 центнер мяха тушааха түсэбтэй байгаа, тэрэнээ 1.669 центнертэ хүргөө.

Гүрэндэ мяха худалдаха 6 һарын түсэбые мүн «Восход» «8-е Марта» колхозууд, «Пригородный» совхоз, Ивалгын ОПХ болон бусад ажахынууд болзорһоо урид бэелүүлһэн жэшээтэй.

А. НАГАСЛАЕВ.

Даши Батуевна оройдоол хоёрдохи жэлээ тугалшанаар хүдэлхэ зуураа оролдосотой бэрхэ малшан байһанаа харуулжа шадаа. Энэ тугалшан 40 тугал харууһалжа байдаг юм. Тэдэнь бултадаа гарза хоролтогүйгөөр, тобир һайнаар тэнжэжэ байнхай. Тугал бүхэнэйнь шэгнүүр сүүдхэдэ 800 граммаар нэмээгдэнэ. Энэ хадаа Даши Дашицыреновагай гансал оролдосо эдэбхиин ашаар гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ; тугалшан Д. Б. ДАШИЦЫРЕНОВА.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.
Улаан-Удын аймаг.

ЗУҺАГ ХОНИДОЙ ЗУУҺАА—ЗУУ

Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой отделениие эрхилэгшэ Дансаран Самбуевич Баиновтай эртэлжэ гараад, ахалагша хонишон Дондок Бизьяевич Семеновой отара тээшэ зорибобди.

Отарадань хүрэжэ ерэхэдэмнай, Дондок Бизьяевич һаяхан асарагдаһан концентрат жолоошонһоо тушаажа абажа байба. Нэгэдэхи туһалагшань хонидоо уһалжа, хоёрдохинь бэлшээридээ гарахаар мориёо эмээллэжэ байба.

Эндэхи отарын ахалагша хонишон Дондок Бизьяевичай ажалай намтарһаа һонирхолтой мэдээнүүдые энээ руу ерэхэ замдаа отделениие эрхилэгшэ Дансаран Самбуевичһаа дуулаһан байгааб. Дондок Бизьяевич хүдөө ажахын техникэ эгээн түрүүлэн ашаглалсаһан, тарялан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын түлөө олон жэлдэ эршэ зоригтойгоор хүдэлэлсэһэн түүхэтэй. Отделениие эрхилэгшын дурадхалаар хонин ажалда ороһоор 7—8-дахи жэлээ боложо байна. Дондок Бизьяевич эгээн түрүүн залуу зуһаг хонидой отара даажа абахадаа балай залуушье бэшэ, жарадахяа ябажа байгаа һэн. Хонидоо томо болгожо, түрүүшынхеэ хурьгалуулхадаа зуун толгой бүриһөөнь 95 хурьга абаһан байгаа. Тиигэжэ түрүүшынгээ амжалтаар урмашаһан ахалагша хонишон хоёрдохи жэлээ пилээд дүршэлтэй боложо, 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа шадаа. Саашанхи жэлнүүдтэ хурьга абалгаяа зууһаа доошонь оруулангүйгөөр түрүүшүүлэй тоодо бүхөөр оронхой.

Дондок Бизьяевич үнгэрэгшэ жэл хүгшэрһэн хонидоо мяха-консервын комбинадта тушаажа, залуу зуһаг хонидые даажа абаһан байгаа. Тэдэ залуу хонидоо энэ жэл түрүүшынхеэ хурьгалуулхадаа зууһаа зууе абажа, мүн лэ һайн амжалта туйлаба.

Ахалагша хонишоной концентрадаа тушаажа абаһанай һүүлээр гэртэнь орожо, ойро зуура хөөрэлдэхэдөө, отарадань хэды хүнэй хүдэлдэг байһые, хэрэг ажалайнь хэр зэргэ ябажа байһыень мэдэжэ абаа һэмди. Ехэ хүбүүн Юмажабынь нэгэдэхи туһалагшаар, нүгөө хүбүүниинь хоёрдохи туһалагшаар хүдэлдэг байба. Өөрынь нүхэр Рыгжит Очировнань үбэл, хабарай үедэ хурьга абадаг, бэшэ сагтань хонидоо адуулдаг уялгатай. Хурьга абалгын үедэ ахалагша хонишоной түрэлэйнь нүхэр Мария Мүнкуевна, жолоошон Владимир Баинов һамгантаяа, отделениин библиотекарь Дора Баинова гэгшэд ажалладаг.

Энэ жэлэй түл абалгын үедэ хүн бүхэн түс тустаа хурьгадые даажа абаһан байна. Ахалагша хонишоной нүхэр Рыгжит Семеновна 200 гаран хурьга, Мария Мункуевна 150 хурьга, гэр бүлөөрөө ажаллаһан Дора, Владимир Баиновтан 200 гаран хурьга абаад томо болголсоо.

Үнгэрэгшэ үбэл отарын хони хурьгад үбһэ тэжээлээр һайн ондо ороһон байна. Һайхан үбһэн, ногоон һолоомо, минеральна тэжээл хони хурьгадта хүсэд хүрэхөөр үгтөө.

— Бидэнэр түл абалгаяа муу бэшээр үнгэргөөд, хурьгадаа эхэһээнь һалгаатараа һайса харууһалжа, толгой бүриинь шэгнүүрые 19 килограммда хүргэхэ, түрүүшынхеэ хурьгалһан зуһаг хонидһоо 3,4 килограмм нооһо абаха уялгатайбди. Хэлэһэндээ заатагүй хүрэхые оролдохобди, — гэжэ Дондок Бизьяевич хөөрэнэ.

С. ПАВЛОВ.

ХАНИ ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГА

Фашис булимтарагшадһаа Чехословакиие сүлөөлһөөр 30 жэлэй ойтой дашарамдуулан, совет генералнуудта, офицернүүдтэ ЧССР-эй үндэр дээдын шагнал хайра барюулхын тула Советскэ Союзда ерээд байһан ЧССР-эй национальна оборонын министр армиин генерал М. Дзуртай КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал А. А. Гречко июниин 20-до уулзажа хөөрэлдэбэ.

СССР-эй ба ЧССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй хоорондохи аха дүү ёһоной хани барисаае, али бүхы харилсаа холбоое саашадань бэхижүүлхэ асуудалнуудые, мүн хоёр талые һонирхуулһан бусад асуудалнуудые А. А. Гречко, М. Дзур зүбшэн хэлсэһэн байна.

Хөөрэлдөөн халуун дулаан, хани ёһоной оршон байдалда үнгэрбэ.

***

Энэ үдэр М. Дзур совет сэрэгэй бүлэг начальнигуудта ЧССР-эй орденуудые барюулаа. ЧССР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Я. Гавелка шагнал барюулалгын үедэ байлсаба.

(ТАСС).

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын конференци нээгдэбэ

МЕХИКЭ. (ТАСС). Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлэй программын үндэһөөр ООН-ой бүхэдэлхэйн конференци эндэ нээгдэбэ. Обществодо эхэнэрнүүдэй дүүргэдэг үүргэ ба харюусалгые үргэнөөр мэдэрхын түлөө тэмсэлдэ Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэл үнгэржэ байна.

100 гаран гүрэнэй, эдэнэй дунда СССР-эй, Украинын, Белоруссиин делегацинууд конференциин хүдэлмэридэ хабаадана. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн, Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ В. В. Николаева-Терешкова Совет делегациие толгойлно.

Мексикын президент Луис Эчеверрия конференциин делегадуудые амаршалба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорныһ конференцидэ хабаадагшадта эльгээһэн амаршалгын бэшэгые пленарна заседанида хабаадагшад ехэ анхаралтайгаар, һонирхолтойгоор угтаһан байгаа.

Ороной экономическа, политическэ, социальна байдалда эхэнэрнүүдтэ адли тэгшэ эрхэ хангалгада, эб найрамдал бэхижүүлгэдэ, арадуудай хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбоо тогтоолгодо эдэнэй дүүргэдэг үүргые али бүхы талаарнь дээшэлүүлхэ тухай асуудалнууд олоной хабаадалгатай энэ хуралдаанай зүблэхэ зүйлдэ табигдана.

ХАНИ БАРИСААНАЙ АЯЛГА ХҮГЖЭМ

Фашис булимтарагшадһаа Чехословакиие сүлөөлһөөр 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Чехословакиин соёлой үдэрнүүд манай орон дотор амжалтатайгаар үнгэржэ байна. Ороноймнай бүхы союзна республиканууудай 100 гаран хотын искусствада дуратайшуул олондо суурхаһан хүгжэмтэ коллективүүдэй, дуушадай, уран зураашадай, уран зохёолшодой, кинематографистнуудай бэлиг шадабаритай танилсаһан байна. СССР-эй, ЧССР-эй соёлой ажал ябуулагшадай зохёохы уулзалганууд аша үрэ ехэтэй байгаа.

Чехословакиин эстрадын түрүү бэрхэ артистнуудай ехэ концерт Москвадахи Чайковскиин нэрэмжэтэ зал соо болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат СССР-эй культурын министр П. Н. Демичев, КПСС-эй ЦК-гай соёлой таһагые даагша В. Ф. Шауро, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. Н. Родионов концерт хараһан байна. КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүн, Словакиин Социалис Республикын культурын министр М. Валек, ЧССР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Я. Гавелка гэгшэд тэдээнтэй хамта һуугаа.

(ТАСС).

Зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ уулзалга

ВАНКУВЕР. Вашингтон штат. (ТАСС). Суута совет авиаторнуудые — Хойто полюс дээгүүр СССР-һээ США хүрэтэр түүхэтэ ниидэлгэдэ хабаадаһан Г. Ф. Байдуковые, А. В. Беляковые, тэдээнтэй хамта ерэһэн В. П. Чкаловай хүбүүн — И. В. Чкаловые Холбоото Штадуудай баруун-хойто хубидахи энэ багахан хотын хүн зон хүндэмүүшэ халуунаар, баяр баясхалантайгаар угтаба.

1937 оной июниин 19-дэ совет лечтигуудай бууһан Колумби гэжэ мүрэнэй эрьедэхи аэродром дээрэ айлшадые Ванкувер хотодо абаашаһан багахан самолет бууһан байна. Улаан сэсэгүүдээр, «Морилон буугты, манай хүндэтэ ханинар» гэһэн амаршалганuудаар Ванкуверай хүн зон, хотын ба Вашингтон штадай засаг захиргаанай түлөөлэгшэд эдэниие амаршалан угтаба.

Удаань хотын үйлсэнүүдэй нэгэндэ В. П. Чкаловай нэрэ олголгын баяр ёһололдо Совет делегаци хабаадалсаа. Дурасхаалта газарнуудаар ябаһанайнь һүүлээр эрэлхэг совет летчигуудай хүндэлэлдэ сайлалга эмхидхэгдэбэ. Вашингтон штадай губернатор Д. Эванс, СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин сайлалга дээрэ үгэнүүдые хэлээ.

Франциин үдэрнүүд Советскэ Союзда үнгэргэгдэнэ

Франциин заншалта үдэрнүүд июниин 20-һоо Советскэ Союзда эхилбэ. «СССР-Франци», «Франци-СССР» гэһэн бүлгэмүүдэй харилсаанай үндэһөөр эдэ үдэрнүүд эмхидхэгдэһэн байна. Урда тээнь Франциин үдэрнүүд манай ороной хэдэ хэдэн республиканууудта — Украинада, Латвида, Грузида үнгэргэгдөө һэн. Энэ жэлдэ иимэ үдэрнүүд Казахстанда болохо юм. «Франци — СССР» гэһэн бүлгэмэй президентскэ Соведэй гэшүүн, «Норманди-Неман» гэжэ авиационно полкын командир байһан генерал Пьер Пуйяд түрүүтэй Франциин делегаци совет олониитын түлөөлэгшэдтэй хамта эдэ хэмжээ ябуулганuудта хабаадаха байна.

«САЛЮТ-4» НИИДЭҺЭЭР

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). «Салют-4» гэжэ замбуулинай научна станци дээрэ ажалай ээлжээтэ долоон хоногой үнгэрэмсөөр космонавтнууд Петр Климук, Виталий Севастьянов июниин 19-дэ амарһан байгаа.

Июниин 20-до хүдэлмэриин үдэр Москвагай сагаар 1 час 40 минутада эхилбэ. Ниидэлгын программын үндэһөөр экипаж замбуулинай навигациин хэрэгсэлнүүдые, арга онолнуудые шэнжэлэн туршаһан байгаа. Галактикын ба Наранай замбуулинай туяа гэрэлэй изотопуудые, химическэ бүридэлые хэмжэлгээ үргэлжэлүүлбэ.

Телеметрическэ мэдээсэлэй, мүн станци дээрэһээ элидхэһэнэй ёһоор, нүхэд Климугай, Севастьяновай бэенүүд һайн. Станциин бүхы түхеэрэлгэнүүд гэмгүй һайнаар хүдэлнэ. Станциин таһалта соо нимэ байдалтай: температурань — 21 градус дулаан, даралтань — мүнгэнэй үһанай столбын 800 миллиметр, 60 процент шиигтэй.

«Салют-4» гэжэ замбуулинай научна станци ниидэһээр.

МЭРГЭЖЭЛЭЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛЛЭЭ

Улаан-Үдэ хотын техническэ мэргэжэл олгохо 11-дэхи училищида киномеханигуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ 2,5 һарын курс нээгдэһэн байгаа. Тус курсда хамтадаа 15 хүн һуралсажа, һүүлэй хахад һарын туршада городой кинотеатрнуудта практика гараһан байха юм. Тэдэнэр һуралсалаа түгэсхэжэ, нэгэдэхи категориин киномеханигай үнэмшэлгэ абаад, урдань хүдэлжэ байһан нютагуудтаа бусаба.

Тэдэнэй дунда нүхэд Соболева, Карбаинова (Хориин аймаг), Доржогутапов (Хэжэнгын аймаг), Конов (Бэшүүрэй аймаг), Тараканoвская (Кабанскын аймаг) болон бусад оролсоно. Тэдэнэр олон жэлэй туршада киномеханигаар хүдэлжэ, дүршэлтэй болоһон хүнүүд.

Манай корр.

БАМ-ай БАРИЛГАШАДТА

Манай республикада хиитэ болоод лэ ороноймнай городуудһаа концертнэ бригаданууд, артистнар ерэжэ, зондо наада харуулжа байдаг болонхой. Совет хүгжэм дэлгэрүүлгын бүхэсоюзна бюрын даалгабаряар мэдээжэ дуунуудай автор Григорий Пономаренко һаяхан Улаан-Үдэдэ ерэбэ.

РСФСР-эй габьяата артист Григорий Пономаренкын түрүүшын концерт Улаан-Үдын Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо болобо. Эндэ хүгжэмдэ дуратайшуул олоороо сугларжа, мэдээжэ артистын концертые һонирхон хараһан байна.

Артист Г. Пономаренко манай республикын хүдөө нютагуудаар ябажа, концерт харуулха юм. Энэ нүхэр мүнөө Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин барилгашадта айлшаар ошобо

Манай корр.

Табан жэлэй түсэб дүүргэгшэд

ЭРШЭТЭ АЖАЛАЙ ЭХИН

Республикын холын хойто Хурамхаанай аймагай Дэрээнэй совхоз (директорынь М. М. Дагаев, парткомой секретариин орлогшо В. Ц. Баторов, хүдэлмэришэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Ж. Д. Борбонов, ахалагша зоотехник В. А. Дандаров) юһэдэхи табан жэлэй түсэсхэы жэлдэ һү һаалиие дээшэлүүлхэ талаар ажалай ехэ амжалта туйлаба.

Совхозой малшад байгша оной июниин 1-дэ һү һааха, гүрэндэ худалдаха табан жэлэй хараа түсэбые дүүргэжэ, аймагай ажалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлэн гараба.

Бүрхэг үдэрнүүд. Байгал далайн һэбшээ һалхин Хурамхаан нютаг руу хура бороо асарна. Шиниэ нойтоной ороходо хабарай һүүлшын һарада гандажа байһан нуга сабшалангай ургаса татагдаһандал адлиар ургажа эхилбэ. Дэрээнэй совхозой Алан, Эдхитэ, Улантахан, Алла нютагуудай сабшалан, бэлшээри сэсэг, ногоогоор хушагдаба. Эндэхи байгаалиин шэрүүн хүйтэндэ үбэлжэжэ гараһан адууһа мал гол, нуурнуудай эрьеэр бэлшэжэ, шэмэтэй ногоо амтархан зулгаана.

Совхозой мал адуулагшад һүрэгүүдээ зунай бэлшээридэ һайнаар адуулхын тулада һүни үдэрые мэдэнгүй ажаллана. Үглөөгүүр эртэ, үдэшын һэрюүндэ хүсэ шадалаа нэмэжэн, хүхэ дэлэнгээ дэлбэрүүлһэн эрээн маряан үнеэдэй атарлан бэлшэжэ ябахань хабатай.

Үбэлжэлгын һүүлээр совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон малшад зунай таатай сагые ашагтайгаар хэрэглэжэ, адууһа малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ арга боломжоёо дүүрэн хэрэглэхэ талаар олон һайшаалтай хэмжээнүүдые хараалаа. Тиихэдэ тэдэнэр Ярууна аймагай совхозой хүдэлмэришэдэй КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха тулада зунай таатай сагта адууһа малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ [illegible] халуунаар дэмжэбэ. Дэрээнэйхид үйлэдбэриин энэ арга боломжонуудые [illegible] һү һааха, гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэбөө амжалтатай дүүргэбэ.

Совхозой малшад табан жэлдэ 30.995 центнер һү һааха, 24100 центнер гүрэндэ худалдаха түсэбтэй байһан. Харин тэдэнэр бүхыдөө 32487 центнер һү һаажа, 24154 центнер һү гүрэндэ тушаагаа. Ажалай иимэ һайн амжалта һаалишад, малшад үнэн сэхэ, шамдан бэрхэ ажалайнгаа ашаар туйлаа гэхэдэ, буруу болохогүй.

Бригада, фермэнүүдэй коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Аллын һү һаалиин фермын коллектив шалгаран гараба. Энэ коллектив июниин 1-дэ һү һааха ба гүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэөд, эдэ үдэрнүүдтэ арбадахи табан жэлэй түсэбөөр ажаллажа оробо. Тэдэнэр һү һааха, гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 1-дэ дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ.

Түс фермын эбтэй эетэй коллективые ажалша бэрхэ зоотехник, совхозой түрүү һаалишан, аймагай Соведэй депутат Евдокия Жамьяновна Дармаева хүтэлбэрилнэ. Тэрэ өөрөө совхоз, аймаг дотороо түрүүлэн һү һааха табан жэлэй түсэбөө 3 жэл 3 һарын туршада дүүргэөө. Аллын фермын ахалагша һаалишан үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 2500 литр һү һаажа, аймагай эрхим дүн туйлаа. Тэрэнэй жэшээгээр сугтаа ажалладаг олон һаалишад юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даалгабаринуудые улуулэн дүүргэнэ. Тэдэнэй дундаһаа бэрхэ һаалишад Раиса Эрхитуевна Ринчинова, Евдокия Ринчиновна Бадмаева болон бусадые мэтээн нэрлэхээр.

Гаарган -Адаг гэжэ газарта совхозой һайн бэлшээри бии. Эндэ һү һаалиин нэгэ фермын һаалишад, малшад мүн лэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр, һайнаар ажаллажа байна. Энэ фермын түрүү һаалишад Розалин Сандибеевна Аюшиева, Дыжид Цыденовна Омпокова, Цырма Дамбиевна Тудупова болон бусад һү һааха табан жэлэй түсэбтэ даалгабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэөө.

Зунай бэлшээриин таатай сагые ашагтайгаар хэрэглэжэ, һү һаалиие дээшэлүүлхын түлөө совхозой бусад олон һаалишад тэмсэнэ. Жэшээнь, С. С. Будаева, Д. Ц. Дырчикова, М. Б. Бадмаева, С. Э. Ринчинова, С. Ч. Ачитуева, Б. О. Батуева болон бусад ажалай үльгэр жэшээтэйгээр ажаллажа, һү һааха юһэдэхи табан жэлэй түсэбөө дүүргэхэ болоо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ совхозой малшад, мэргэжэлтэд [illegible]

[illegible]

— Һү, мяха, нооһо ехээр абаха хэрэг мал адуулагшадай ажалһаа ехэнхидээ дулдыдадаг ха юм. Тиимэһээ бидэнэй харюусалга коллективэйнгээ урда ехэ болоно, хүдэлмэреэ урагшатайгаар ябуулхын түлөө саг үргэлжэ оролдодог байнабди, — гэжэ тэрэ хэлэнэ.

[illegible]

... жэ, сагаан эдеэгээ бүри ехээр салгидуулха гэжэ оролдоно. Юһэдэхи табан жэлэй эсэс болотор ехэ һү һаажа, гүрэндэ худалдаад, ажалайнгаа амжалтые улам арьбадхаха байһаниинь дамжаггүй.

О. РАДНАЕВ.

Вера Дареевна Соктоева — Захааминай аймагай «Михайловский» совхозой бэрхэ һаалишадай нэгэн. Тэрэнэй дүрэ зураг Захааминай аймагай Хүндэлэлэй самбарта хэдэн дахин гараһан байха. Абаһан социалис уялгануудаа хододоо үлүүлэн дүүргэжэ ябаһанайнгаа түлөө В. Д. Соктоева «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медальда хүртэнхэй. Зунай бэлшээриин үедэ Вера Соктоева бүришье һайн амжалтануудые туйлакаар ажаллажа байнхай.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Манай Химлесхозой Бэшүүрэй участогай хүдэлмэришэн Анвар Филалович Шамаев юһэдэхи табан жэлдэ 20 тонно дабирхай суглуулха даабаряа бүри 1973 ондо дүүргээ бэлэй. Мүнөө А. Ф. Шамаев 40 тонно дабирхай суглуулжа гүрэндөө тушаагаад байна. Энэ түрүү хүдэлмэришэмнай Ажалай алдар солын гурбадахи шатын орденоор һаяхан шагнагдаа бэлэй. Манай Химлесхоздо иимэ ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд ехэ олон юм. Тэдэнэй оролдолго шадабариин ашаар лэ ехэ дабирхай абтана.

Бэшүүрэй, Майскын үйлэдбэриин участогуудай коллективүүд илангаяа һайн үрэ дүн туйлана. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй участогай коллектив ганса май һарын даабариһаа гадуур 5 тонно, Майскын участогай хүдэлмэришэд 6 тонно дабирхай суглуулһан байна. Бүхы дээрээ манай Химлесхозой коллектив май һарын даабариһаа гадуур 15 тонно дабирхай суглуулжа, Эхэ оронойнгоо промышленностиин хэрэглэмжэдэ эльгээгээ.

Бидэнэр июнь һара соо 270 тонно дабирхай суглуулха даабаритайбди. Арбан табан хоногой түсэбһөө гадуур юһэн тонно суглуулаад байнабди. Манай хүдэлмэришэд түгэсхэхы жэлэй даабариһаа гадуур 5 тонно дабирхай суглуулха уялгатай һэн. Тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлээд байнабди. Хүдэлмэришэднай саашадаа бүри һайнаар хүдэлжэ, түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэхэ арга бөломжотой.

Г. БАРАННИКОВ,
Химлесхозой директор.

ТАЛЫН *очерк* СЭСЭГҮҮД

ХЭЖЭНГЫН ГОЛОЙ сэсэгүүдэй хатарые хаража үзөө һэн гүт? Һэбхеэн уула дээрэ нажар сагай наран манданхай, шангаханаар шарана. Тойроод ямаршьеб ойгошоһон, үдэрэй халуунда дунгяаршаһан шэнги тэмдэг үзэгдэнэ. Зүлгэ ногоон соогуур түрүүшын таршаануул жииганалдажа, эреэ маряан эрбээхэйнүүд нишэ тиишээ хүлгэн ниидэнэ.

Һэбхеэн уула тээһээ гэнтэ һэбшээн буугаад ерэбэ. Шангаханаар һэбеэд абана. Харан гэһээш, талын сэсэгүүд танигдахаар бэшэ болошобол. Юун гээшэб? Тала дээгүүр һалхин-дирижёр даллана. Сэсэгэй далай долгилно. Эльбүүргэтэн ошоһон долгиной хойноһоо үшөө нэгэ долгин дахан ошоно. Долгин, долгин, долгин...

Иимэ долгиие, сэсэгүүдэй хатарые Жалсан хэдыдэхи жэлээ хаража ябанаб даа! Одоол талын сэсэгүүдэй нойрһоо һэреэдүй байхада, хониёо адуулхаяа гараад, сэсэгүүдэй гунхаһан хойно гэртээ бусажа ерэдэг.

Хонишон лэ хүн тала дайдын үзэсхэлэн гоёые, зэрэлгээнэй миралан наадахые ходол хаража ябадаг. Эртын жэргэмэлэй түрүүшын дууе бэлшээри дээрэ угтадаг. Үглөөнэй улаан наранай мандан гарахые харадаг. Мүнгэн шүүдэр оймон, һэбшээ һүрин бэлшэһэн хонидойнгоо хойноһоо ошодог.

...Арбаад жэлэй саада тээ һэн. Хэжэнгын совхозой директор Дондок Дашиевич Дугаров үүр хираанаар Худанай голой бэлшээри дээрэ ошонхой, талын тэгэндэхи нэгэ добуун дээрэ гараад, хэдэн тээшээ дурамбайгаар харан зогсобо. Тойроод — арба гаран отарын хорёо, хашаа, хонишодой зуһалангууд. Ямар хонишоной хаана байдагые һайн мэдэхэ директор хэнэйнь түрүүн бодожо, хониёо бэлшээридэ гаргахыень шалгаха гээ юм гү, али юрэл һонирхоо юм гү — дурамбай барин зогсобо.

Үүр сайхаяа байна. Сагаагаараа эрьеһэн толон зүүн зүгтэхи хаданууд дээгүүр ехэ боложо эхилбэ. Эгээл энэ үедэ нэгэ зуһаланай гэрэй үрхэһөө утаан бурбурхан гаража, хорёо сооһоо хонидой адхаран гарахань харагдаба.

Энээниие дурамбайгаар хараһан директор хажуудаа зогсоһон жолоошондоо аалихан хэлэбэ:

— Гениновтэмнай эгээл эртэшэ юм байна. Тиимэл хадань хонидынь тарган тобир.

...Жалсан Эрдынеевич Генинов хонишон болоһоор арба һайса гаран жэл болоо. Одоол малша угтай хүн гээшэ. Хонишодой бригадирааршье хүдэлөө. Үшөө бага байхаһаа хойшо эхэеэ дахажа, үхэр мал адуулаа. Совет Армиин зэргэдэ алба хэжэ, аяар зүүн хойто зүгэй сэбдэг хүйтэн дайдада совет хүнүүдэйнгээ амгалан тайбан ажал сахяа.

ЖАЛСАН ГЕНИНОВТЭЙ нэгэтэ уулзажа, хөөрэлдэһэнөө мартанагүйб. «Буряад үнэн» газетэ гартаа баринхай, ехэ зохидоор урдаһаам энеэбхилэн дүтэлбэ. Амар мэндээ хэлсэһэнэй һүүлээр Жалсан газетээ һэхэжэ, минии хүлеэгээгүй асуудал гэнтэ табижархиба:

— Хонишодой дүй дүршэл тухай үшөө ехээр, үшөө дэлгэрэнгыгээр бэшэхээ яанат?

Бахардан алдаһан би иигэжэ харюусабаб:

— Яһала бэшэнэбди. Уншадаг хүн гүт?

Жалсан Эрдынеевич урдаһаам миһэд гээд:

— Хурьга абаха тухай яһала бэшэнэт. Хонидые яажа бэлшээхэ, тэжээхэ тухайшье уншагшаб. Зүгөөр зунай хорёо, хонидой тиирэхэ, хургаха һарабша бариха тухай оройдоошье бэшэнэгүйт, — гэжэ һөөргэдэбэ.

Зунай наранһаа, борооһоо хонидые хамгаалха, аршалха һарабшатай хорёонууд тухай Жалсан Эрдынеевич һонин юумэ хөөрэбэ. Наранда ехээр шаруулһан хурьгадай бэлээр үбшэлдэг, хүйтэн бороодо сохюулһан хонидой бэлээр зуурадаг тухай тэрэнэй хөөрэхые һонирхон шагнабаб.

Зүб даа. Хонишон хүн ганса малшан байха ёһогүй. Тэрэ нэгэ талаараа зоотехник ветеринар байха зэргэтэй гэһэн һанал эндэ яһалал таарана.

Жалсан Эрдынеевич Генинов һургуули һудараар ехэ бэшэ. Зүгөөр өөрынгөө эрдэм мэдэсэ гээшые ходол дээшэлүүлжэ ябадаг хүн. Тэрэ ямар газетэ, журналнуудые захинагүйб даа! «Советский спорт», «Сельское хозяйство». «Овцеводство», «Известия», «Вокруг света», «Техника молодежи», «Буряад үнэн», «Сельская жизнь»... Нүхэр Генинов нэн түрүүн хонин ажалаар һонирходог. Республикын эрхим түрүү хонишодой нэрэнүүдые хурга даран тоолодог, дүй дүршэл тухайншье һайн мэдэдэг.

Олимпиин чемпион хэд болоо һэм, уласхоорондын байдал ямар байнаб, футболой ямар команда түрүүлжэ ябанаб, Кавказай, Дунда Азиин, Алтайн хонишод яажа хонидоо таргалуулнаб — Жалсан Эрдынеевичһэз асуугаад туршагты. Тодорхой харюу абахат.

ЖАЛСАН ГЕНИНОВ арбаад жэлэй туршада Хэжэнгын совхозой түрүү хонишодой тоодо ороно. Энэшье жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ, хүхэ ногоон дээрэ табиба.

Хонидые һайнаар харууһалхын тула нэн түрүүн байра, хашаа, хорёоень тон һайнаар түхеэрхэ гэжэ тэрэ оролдодог. Тиигээдшье Жалсан Генинов үнгэрһэн арбаад жэлэй туршада хэды олон байра түгэс һайнаар түхеэрээ гээшэб! Ямаан бууса гэжэ газарта тон һайн байра түхеэржэ орхиһониинь мүнөөшье болотор Ушхайтын хүнүүд мартадаггүй. Мүнөө Жалсан Эрдынеевич Хэжэнгын голдо ехэ байра бэлдэнхэй. Хонинойнгоо үбһэ тэжээлые Гениновэй звено өөһэдөө бэлдэнэ. Жэл бүри ехэ нооһо абана.

Эрхим ажалайнгаа түлөө Жалсан Генинов үндэр ехэ хүндэдэ хүртөө һэн. Промышленностиин, транспортын, барилгын, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй Москвада болоһон зүблөөндэ хабаадалсаа бэлэй. Буряад ороной эрхим арбан хонишоной тоодо орожо, энэ Бүхэсоюзна зүблөөндэ Жалсан Эрдынеевич ошоо һэн.

— Манай ороной ниислэл хото Москвада бидэнэр нилээд олон юумэ хараабди, дурасхаалта газарнуудаар ябаабди. Россиин Федерациин Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Соломенцевой элидхэл, түрүү хонишодой үгэнүүдые һонирхон шагнаабди. Ехэл туһатай зүблөөн болоо һэн, — гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Искусственна үрэжүүлгые богонихон болзор соо хэжэ, илангаяа намартаа хонидоо таргалуулха гэжэ Жалсан Генинов оролдодог. Адуулха, адуулха, үшөө дахин адуулха гэһэн зорилго урдаа табидаг. Тарган, тамир һайтай эхэ хониһоо элүүр хурьган түрэдэг. Һайнаар харуулагдаһан тэдэ хурьгад хэзээдэшье гарзалдаггүй.

— Үбэлэй хүйтэндэ хонидо адуулхаяа заримашуул залхуурдаг. Бүри хурьгаяа унагаахаар болоторнь хонидые адуулхада, ехэ һайн гэжэ һанадагби. Тарянай узуурай зелёнкын поли дээрэ адуулхада, хонид бүри таргалдаг, — гэжэ Жалсан Эрдынеевичэй хөөрэхые дуулаа һэм.

Жалсан Генинов — олон үхибүүнэй эсэгэ. Тэрэнэй нүхэр Агафья Буянтуевна — дүй дүршэлтэй хонишон. Иимэ бэрхэ бүлын мал һайнаар харууһалхадань, ехэ гайхал үгы.

...Тала дайдаар үнгэ бүриин сэсэгүүд һалбаржа, һайхан саг буужа ерэнхэй. Жалсан Генинов үглөөнэй үүрээр эдэ сэсэгүүдтэй золгоно, үдэшын харанхыгаар тэдэнэртэй хахасана. Хониёо адуулжа ябахадаа, хүхэ ногоон дээрэ дэбхэрэлдэжэ гүйлдэһэн хөөрхэн хурьгадые хараад, талын сэсэгүүдтэй тэдэниие жэшээд үзэдэг. Сэсэгүүд мэтэ олоороо таран гүйлдэһэн эдэ хурьгадынь хоёр жэл болоходо, эхэ хонид болохо. Тиигээд лэ «талын сэсэгүүд» улам олон боложо, дүн сагаан үнгөөрөө дайдыемнай шэмэглэхэ, Эхэ орониемнай баяжуулха ха юм.

«Жигули» түхэлэй автомашина талын харгыгаар зуралзана. Тэрэнэй жолоодошо — Жалсан Эрдынеевич Генинов. Өөрынь үмсын машина. «Мал тэжээхэдээ, ама тоһодохо» гэһэн үгэ эндэ одоол таарана бэшэ гү?

Жалсан Генинов автомашинаяа байлгажа, яаралтагүйхэн гарана. Зунай сэлмэг наран доро һарабшалан, хонидой бэлшээри харана. Нэгэл газарта хонидоо ходо бэлшээхэгүйш. Бэлшээриниень ходо һэлгэжэ байха хэрэгтэй ха юм. Үргэн талын бэлшээри дээгүүр зунай һэбшээн гүйжэ, үнгэ бүриин сэсэгүүдые гасаалан һэбинэ. Үглөөдэр эндэ Жалсан хонидоо адуулха. Талын сэсэгүүд соогуур хонидынь таран бэлшэжэ, холоһоо харахада, хүбэн сагаан үүлэнэй энэ талаар мүлхижэ ябаһые һануулха. Жалсан Эрдынеевич һанаата болон захадань зогсохо: «Хэхэ юумэн үшөөл ехэ даа».

Г. ДАШАБЫЛОВ.
Хэжэнгэ.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ДОГОВОР БАТАЛАГДАА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Советскэ Союзай ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшадта эльгээһэн амаршалгые заводоймнай эдэбхитэйшүүл баяр баясхалантайгаар угтан абаа һэн. Үйлэдбэриие оньһожоруулха, техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй оруулһан хубита горитой ехэ юм.

Манай заводой ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад табан жэлэй жасада оруулха даабарня болзорһоонь нэгэ жэлээр урид дүүргээ. Энэ туршада нэгэ миллион 800 мянган түхэригэй алмалта үгэхэ дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн байна.

Шэнэ юумэ үүсхэгшэд түсэбөө дүүргэһэндээ һанаагаа амарнагүй. Бага гаргашатайгаар һайн шанартай продукци ехээр бүтээн гаргаха арга боломжонуудые элирүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэй эдэбхи үүсхэлтэ ажал зорюулагдажа байна. Тэдэнэр табан жэлэй һүүлшын жэлдэ үйлэдбэриин ямар шухала асуудал шиидхэхэ тухайгаа бодомжолжо үзөөд, 1975 оной социалис уялга абаа һэн.

Һаяхан заводоймнай эдэбхитэйшүүл социалис мүрысөөнэй шэнэ договор баталан абаа. Ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын хэрэгые улам саашань хүгжөөхэ, энэ хэрэгтэ хүдэлмэришэдые бүри олоор хабаадуулха зорилгоор Я. Рудзутагай нэрэмжэтэ Даугавпилсска локомотив-вагон заһабарилгын заводой шэнэ юумэ үүсхэгшэдтэй мүрысэхэ болобо.

1975 оной социалис мүрысөөнэй энэ договорто хоёр талаһаа гар табигдаа. Энэ договор Даугавпилсска ЛВРЗ-гэй ба Ленинэй орденто Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй захиргаанай хүдэлмэрилэгшэдэй болон ниитын организацинуудай хамтын заседани дээрэ баталагдаа.

Мүрысөөнэй үрэ дүн хахад жэл соо нэгэ дахин согсологдохо юм. Хоёр заводой түлөөлэгшэд бэе бэедээ айлшалалсан, эдэбхи үүсхэлтэ ажалайнгаа үрэ дүн элирүүлэн хараха, шалгаха болоо.

Хоёр предприятиин түлөөлэгшэдэй хамтын заседани дээрэ эдэ үрэ дүнгүүд зүбшэн хэлсэгдэжэ, али коллективэй эрхимлэһэниинь элирүүлэгдэдэг байха.

Ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшадай тоо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн дурадхалнууд, эдэ дурадхалнуудһаа хэды зэргын экономическа ашаг үрын абтаһаниинь мүрысөөнэй үрэ дүн согсолходо хараада абтаха юм.

Ехэ ашаг үрэ үгэһэн, үйлэдбэридэ шухала дурадхалнууд, тэдэнэй бүхы дурадхалнуудай хэды процентнь болохо байһаниинь элирүүлэгдэхэ юм. Залуу хүдэлмэришэдые ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ хабаадуулһан ВОИР-ай гэшүүдэй тоо, мүн бүхы хүдэлмэришэдэй тоотой сасуулхада уралан нарижуулгын хэды процентын дурадхалнуудай оруулагдаһаниинь элирүүлэгдэхэ юм.

Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн предприятиин коллектив дамжуулгын вымпелдэ хүртэхэ болоо.

Манай заводой эдэбхитэйшүүл зохёон байгуулха ажалдаа шэнэ амжалта туйлаха гэжэ зоригжонхой. Тэдэнэр үйлэдбэриин ашаг үрэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриие оньһожоруулха арга боломжонуудые элирүүлхэ юм. Тиихэдэ участок, бригадануудай байдал шалгагдаха, ажалай эмхидхэл һайжаруулха тухай бодомжологдохо юм.

Мүрысэжэ эхилһэн заводой коллективые илажа гарахын тула эдэбхи үүсхэлээ, оюун бэлигээ гарган ажаллаха байһанаа манай эдэбхитэйшүүл ойлгоно. Тэдэнэр үйлэдбэриин эгээл шухала асуудал элирүүлхэ, тэдэниие шиидхэхэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулха юм. Мүн энэ хэрэгтэ залуу хүдэлмэришэдые олоор хабаадуулха, тэдэнэй эдэбхи үүсхэл хүгжөөн дэлгэрүүлхэ ехэ шухала хэрэг гэжэ тоологдоно.

Заводоймнай шэнэ юумэ үүсхэгшэд абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа зорюулха юм. Тэдэнэй энэ хүсэд эрмэлзэлээ бэелүүлжэ байһые 5 һарын үрэ дүн элирүүлнэ. Ухаалан зохёолгын 6 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээд, 5918 түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаа. Мүн үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн уралан нарижуулгын 357 дурадхалһаа 215.4 мянган түхэригэй алмалта хэгдээ. Булад шудхалгын, вагон-хабсаралгын, якорьна цехүүдэй эдэбхитэйшүүл олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байна.

М. ФИЛАТОВ,
ВОИР-ай ЛВРЗ-дэхи соведэй түрүүлэгшэ.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

ГҮРЭНДЭ ОРООЬО ТУШААЖА ЭХИЛБЭ

ЗАПОРОЖИ. (ТАСС-ай корр. Г. Трандофилов). Мелитопольско, Акимовско, Михайловска, Приазовско ба областиин бусад урда районуудай таряалан дээрэ горох, намар тариигдаһан ешмээн эдеэшэжэ, эдэниие хуряажа захалба.

Шэнэ ургасын түрүүшын хэдэн арбаад тонно орооһон Мелитопольско таряа тушаан абадаг пунктда асарагдаа.

ХАВАСКОРОЙ ПОМИДОР

ДУШАНБЕ. (ТАСС-ай корр. М. Маджидов). Таджикистанай овощой плантацинууд дээрэ помидор эдеэшэбэ. Манай ороной эгээл урда захын «Хаваскор» гэжэ овощ тарижа ургуулдаг совхозой ажалшад республика дотороо түрүүлэн томадуудые хуряажа эхилбэ.

«Таджикплодоовощ» гэжэ гол управлениин тусхай шэглэлтэй совхозуудта энэ жэлдэ 1500 гаран гектарта помидор тариигдаһан байна. Энээнэй хахадһаа үлүү талмайдань «Волгоградский» гэжэ үндэр баян ургаса үгэдэг сортын помидор һуулгагдаа.

САМОЛЕДООР АЛИМ ЖЭМЭС ЗӨӨНЭ

ЕРЕВАН. (ТАСС-ай корр. Г. Арутюнян). Абрикос ашаһан самолет эндэһээ Ленинград ошохоёо мордобо. Арарат голой ба республикын бусад нютагуудта ургуулагдаһан жэмэс Москва, Саратов, Сибирь ба Прибалтика эльгээгдэхэ юм.

Энэ жэлдэ Армениин саад ургуулагшад 18 мянган тонно жэмэс, 3 мянга гаран тонно виноград оронойнгоо бусад районуудай хүн зондо эльгээхэ байна.

ТУҺАЛБАРИИН АЖАХЫН ЭКОНОМИКО

МОСКВА. (ТАСС-ай корр.). Туһалбариин үйлэдбэритэй колхоз, совхозуудта, ажахынууд хоорондын эмхинүүдтэ гол һалбаринууд амжалтатайгаар хүгжэжэ. экономиконь урган дээшэлжэ байна. Ороной ажахынуудай олзоборилгын ба туһалбариин предприятинуудай хүдэлмэриие СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын коллеги зүбшэн хэлсэхэдээ, иимэ тобшолол хэһэн байха юм.

150 мянга шахуу иимэ үйлэдбэри мүнөө хүдөө нютагуудта бии. Нёдондо жэл эдэнэр 6,1 миллиард түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаа. Эдэнь барилгын материалнууд, ажахын хэрэглэмжын, соёлой-ажаһуудалай эд бараан, хүдөө ажахын түүхэй эдүүдые болбосоруулан буйлуулха продуктнууд болоно.

Туһалбариин предприятинуудай ба олзоборилгонуудай эмхиин асуудалнуудта, эдэнэй хүдэлмэриин дүй дүршэл согсолологдодо коллегиин суглаан дээрэ ехэ анхарал хандуулагдаа. Тодорхойлон хэлэхэдэ, хирпиисэ ехээр бүтээн гаргадаг Украинын баруун областьнуудай ажахынуудай үүсхэлдэ үндэр сэгнэлтэ үгтэбэ. Соёлой-ажаһуудалай эдлэл хэрэгсэлнүүдые нютагуудта улам ехээр үйлэдбэрилхэ асуудалые али бүхы талаһаань хаража үзэһэн байна. Московско, Ленинградска, Горьковско, Кировскэ областьнуудта, Алтайн хизаарта, Мариин АССР-тэ, Украинада ба Казахстанай хэдэ хэдэн областьнуудта энэ хэрэг амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ.

Туһалбариин предприятинуудые олзоборилгонуудые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тогтоол дотор тодорхойлогдоо.

КЕМЕРОВСКЭ ОБЛАСТЬ. КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө оролдон, Запсибай коллектив уридшалан абаһан социалис уялгануудаа дахин хаража үзөөд, түсэбһөө гадуур хэдэн арбаад мянган тонно металл гаргаха гэжэ шиидэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: буладай шанар шалгажа байна; ороной хүндэтэ металлург, кислородно-конверторнэ нэгэдэхи цехэй шэрэм хайлуулагша Р. Ф. Нургалиев.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮЗЭГЛЭЛЭЙ ТҮҮХЭ

1974—1975 ОНУУДАЙ һуралсалай жэл эhи баарта үзэрнүүдээр баян байгаа. Тэдэнэй нэгэнинь үзэглэлэй һайндэр hэн. Нёдондо сентябрь соо ороной бүхы һургуулинуудта Иван Федоровой хэблэлээ үзэглэлэй гараhаар 400 жэлэй үдэрые тэмдэглээ hэн.

1574 ондо Львов хотодо Иван Федоров өөрынгөө «Азбукые» («Үзэглэл») хэблэжэ, хүүгэдые үзэг бэшэгтэ һургахаар һуралсалай номой түүхын һуудаhа нээhэн юм.

Тиимэhээ 1974 он имагтал ород соёлой, ород номой хэблэлэй түүхэтэ удха шанартай жэл гээшэ. Тэрэ хадаа манай ород соёлой, гэгээрэлэй, номой хэблэлэй түүхэдэ хабаатай байгаа. Тиимэhээ түүхэтэ тэрэ үдэрые манай орондо һайнаар тэмдэглэжэ, научна сессинүүд, хуралдаанууд үнгэргэгдөө. «Просвещение» гэжэ хэблэл Иван Федоровой «Азбука» гараhаар болгохоор хэблэлээ. Мүн баһа «Иван Федоровой азбукаhаа эхилээд, мүнөөнэй үзэглэл хүрэтэр» гэhэн ном гараа.

Аяар 1574 ондо хэблэгдэhэн И. Федоровой «Азбукаhаа» оройдоол нэгэ ном дэлхэй дээрэ үлэнхэй. Тэрээхэн ном хадаа США-гай Гарвард хотын университедэй научна библиотекэдэ хадагалагдажа байдаг юм.

И. Федоровой ном соо үзэгүүдhээ, үзэглэлhээ гадна, грамматика, тоо бодолгодо хабаатай зүйлнүүд, бүлэ доторoo хүүгэдые яажа хүмүүжүүлхэ гэжэ түрэлхидтэ зөөрэлүүлэгдэhэн һургаал бии юм.

Иван Фёдоровой үзэглэл арадайнгаа гэгээрэлдэ, соёлой бүриэн хүгжэлтэдэ ниитэ ехэ үүргэ дүүргэжэ, эрдэм шудалха харгы зам арадта нээhэн байгаа юм.

ЭНЭЭНТЭЙ ДАШАРАМДУУЛАН, Агуухэ Октябриин урда тээ буряад үзэглэлэй түүхэ ямар байгааб гэжэ асуудал тушаа тоттоё. Ород үзэглэлэй түүхэ буряадуудта сэхэ хабаатай бэшэ hэн, ябашье өөрынгөө үлөө үзүүлэн байха.

Буряадуудай дунда XVII зуун жэлhээ эхилжэ үзэг бэшэг дэлгэрhэн түүхэтэй. Буряадуудай дунда хуушан монгол бэшэг дэлгэрhэн байгаа бшуу. Тэрэ үеын монгол бэшэгэй хэлэн буряадуудай бэшэгэй литература хэлэн болоhон түүхэтэй.

Хуушан монгол үзэг бариhан бэшэгэй хэлэн хэдэн зуун жэлэй туршада буряадуудые хангаха зуураа тэдэнэй литературна хэлэн боложо шадаhан байгаа гээд зарим эрдэмтэд хэлэдэг. Харин профессор Г. Д. Санжиев нигэжэ тодорхойлоо hэн: **тэрэ хадаа буряадуудай бэеэ даhан литературна хэлэн бэшэ, харин классическа хуушан монгол бэшэгэй хэлэнэй нэгэ hалаа, диалект, таhардаhан гэхэ.**

Буряадуудай дунда үзэг бэшэгэй дэлгэрхэ хэрэгтэ юун түлхисэ болоо үгөөб?

XVII—XVIII зуун жэлнүүдэй бэлшэр дээрэ буряадуудай ажабайдалда болоhон социально-политическа шанартай хубилалтанууд (экономикын болон соёлой ургалта, ородуудтай холбоо барисаан г. м.) хүдөө нютагай хүн зониие хүүгэдээ үзэгтэ һургахыень баадхаа.

Монголшо үбгэд, хүдөөгэй ябуул багшанар нютаг нютагай үхибүүдтэ ном заадаг байhан юм. Хэды хүүгэдые хайшан гээд һургадаг байhан юм гэhэн баримта биидэндэ олдохогүй. Гэбэшье нютагай номшо үбгэд сагаар хэмжэгдэhэн хэшээл үнгэргэдэггүй, һуралсалай программагүй байhан гэжэ эли аабдаа. Мүн баhа хүүгэдэй мэдэсын шанарые шалгаха, сэгнэлтэ табиха бии үгы байгаа юм бэзэ. Зарим хүүгэд имагтал үзэг танихо, нүсөөдүүлынь бэшэгэй хэлэндэ һуража, ном уншажа, тэрээгээрээ ехэ һонирходог болоод лэ hэн.

ТАЛЫН ДҮҮМЭНҮҮДЭЙ архивай материал хаража үзэхэдэ, XVIII зуун жэлдэ хүдөө нютагуудта, тэрэ үеэн бэшэ хүн хуушан монголоор нилээдгүй бэрхээр бэшэжэ шададаг болоод байhан элирнэ. Тэдэнэрэй зариманинь бараг нойдой, тайшаанардай бэшээшэд байгаа. Бэшээшэнинь — монголшо нэгэ хүнүүд, нютагайхидтаа энэ тэрэ саарhа, гүйлга, айлдхалнуудые бэшэжэ үгэдэг ажалтай байhан. Харин монгол үзэгтэ бэрхэ болоhон үбгэд тиимэ байгаа. Тэдэнэр хуушан монголоор бардамал hонин үльгэрнүүдые, бурханай номуудые уншажа hамаардаг hэн.

Архивай материалые шэнжэлхэдэ, авторнуудынь монгол бэшэгэй грамматика, дурим һайн мэдэдэг, хэрэгэй саарhанда бэрхэ хүнүүд байгаа гэжэ харагдана. Үзэгтэй хүнүүдэй дундаhаа үндэhэн интеллигенцин түлөөлэгшэд ургажа, манай үе хүрэтэр мүр сараа үлээhэн зохёолнуудые бэшэдэг байгаа. Жэшээнь, Вандан Юмсунов, Түгэлдэр Тобоев, Юмдэлэг Ломбоцыренов гэгшэдые дурдамаар.

Хуушан бэшэгтэ һурахада үзэг ямар зорилготой байhан юм? Нэгэдэхеэр, ажахыгаа сахиха, наймаа ябуулха, нютагай үндэhэн болон ород захиргаанай газартай харилсаха хэрэг хангахаар үзэг мэдэхэ хүнүүдые бэлдэхэ. Хоёрдохёор, шажанай үгэ hонсохо, буддизмда шүтэнги хүнүүдые хүмүүжүүлхэ.

ЯМАР НОМУУД, методическа хэрэгсэлнүүд байгааб?

Хуушан монгол бэшэг ном олон зуун жэлэй туршада заагдаха үедөө яhала ехэ мүр сараа үлээhэн байдаг. Жэшээнь, үзэгтэ һургаха, уншуулха номууд байhан юм. Тэдэние олон ондоо үе сагуудта зохёоhон. Тэдэнэй олонинь шэнжэлэгдээгүй байhаар байна гадна, үргэн ниитэ уншагшадта мэдээжэ бэшэ. Тэдэнэй дунда «Сагаан толгой» гэhэн ном онсо һуури эзэлнэ. Тэрэ ном монгол үзэгтэ һургалгын түрүүшын шатада хэрэглэгдэдэг байгаа. Тэрэнэй соо хоёр хубисал багтаhан — алфавит болон үзэглэл. Алфавит гэhэн шэнь модон бараар барлагдаhан. Һуралсалай материал ямараар hуралсаа, ямар удхатай — тэрээгээрээ бэе бэеэ ялгадаг hэн. XVIII зуун жэлдэ «мүндэлэн» үзэглэлэй нүүр манай үдэр хүрэтэр эрэнхэй. 1876 ондо модон бараар барлагдаhан «Монгол-ун загун хорин үсэг оруушибай» («Монголой зуун хорин үзэг оршобо») гэhэн үзэглэл угаа һонирхолтой. Тэрэ үзэглэлые педагогическа удха шанартай зохёолнуудые бэшэдэг, оршуулагша байhан. Г. Тугултуров найруулhан. Тэрэ хүн Вакиндара Смади Галба Бхадар Дан гэжэ литературада нэрэшэhэн байгаа. Модон бараар барлагдаhан тэрэнэй гурбан дэбтэр мүнөө мэдээжэ. Нэгэнинь Сүүгэлдэ, хоёрдохинь Агада, гурбадахинь Эгэтэдэ барлагдаhан байна юм.

XIX зуун жэлэй һүүлшын 25 жэлhээ эхилээд, XX зуун жэлэй хоёрдохи онуудта һургуулинуудта Г. Тугултуровай үзэглэл хэрэглэгдэжэ байhан юм.

Тиимэ үзэглэлнүүдэй хэшээл үнгэргэхэдөө, шабинарые уншалга, бэшэлгын түрүүшын дадалтай болгодог hэн. Үгын эхиндэ, дунда, һүүлдэ ородог үенүүдые хадууха, сээжэлдэхэ хэрэг гардаг байгаа. Үзэглэл соо уншалгын материал үгы hэн. Һүүлдэнь шабинартаа ямар ном уншуулха асуудалые багша шиидэдэг байгаа, тэрээнhээ гадна шабинар һуралсалдаа дулдыдадаг hэн.

Тэрэ үзэглэлнүүд гориотойхон дутагдалтай байhан аабдаа. Жэшээнь, абяан үзэг хоёр илгагдадаггүй hэн, бэшэлгэй дүрим заргадаг, орёо болоод гэхэ мэтэ дутуу дунда юумэн олон.

Хүүгэдые шабинарай тархи соо юрэ хадуулхаа гэжэ сэлэш дэлгэрэнги онол арга байгаа. Зарим үзэглэл соо үенүүд сооhи абяа илгаха, ондоогоор хэлэбэл, хашалганууд тэмдэглэхэ һэдэлгэ хэгдэдэг hэн. Зүгөөр үзэг холбохо, үзэглэхэ онол арга дэлгэрэнги байгаа юм.

ҮЗЭГЛЭЛ ШУДАЛЖА, үзэг холбожо, уншажа һуралсалай түрүүшын шата түгэсхэдэг hэн. Энэ шатын һүүлээр хүн ябаhаар, арга байшье хэрэгтэй.

Харин үзэглэл гээшэн яhала түхэлжүүлэгдэhэн байhан юм. Һуралсалай материал ямараар hуралсаа, ямар удхатай — ...

Д. ДАРИЖАПОВА,
педагогикын эрдэмэй кандидат, Зүүн Сибириин соёлой институдай багша.

ИНЖЕНЕРЭЙ ХОЁРДОХИ ДИПЛОМ

Москвагай, Ленинградай ба Новосибирскын 12 гол дээдэ һургуулида октябриин 1-hээ шэнэ факультедүүд нээгдэхэнь. «Эрдэм болон техникын шэнэ аласай ехэ удха шанартай шэглэлнүүдээр хүдэлмэрилэгшэдые һэльбэн бэлдэхэ тухай факультедүүдые эмхидхэхэ тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые дүүргэлтэ болгон СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай министерство иимэ шиидхэбэри гаргаа.

Министерствын коллегиин гэшүүн, профессор **А. И. Богомолов** эдэ факультедүүдэй уг зорилго ба өөрсэ шэнжэ тухай иигэжэ хөөрэбэ:

— Эрдэм наукын, промышленостиин эршэмтэй түргэнөөр хүгжэхэтэй хамта эрдэм, техникын шэнэ шэглэлнүүд бии бололсоно: тэдэ шэглэлнүүдэй түhөөтэй һалбаринуудта тоти мэргэнээр хүдэлмэрилхэ шадабаритай кадрнууд ехэ хэрэгтэй.

Дурсагдаhан факультедүүд тиимэ мэргэжэлтэдые бэлдэхэдэ туhалха. Дээдэ эрдэмтэй, техническэ зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ үйлэдбэриин талаар амжалта туйлаhан, дүй дүршэлтэй (гурбан жэлhээ доошо бэшэ саг соо хүдэлмэрилhэн) хүнүүд тэдэ факультедүүдтэ абтаха. Үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилэнгүй һуралгын болзор — нэгэ жэл хүрэтэр, үйлэдбэриhөө hамшаагүй hаа — хоёр жэл хүрэтэр һураха. Инженерэй тусхай шадабари мэргэжэл үргэдхэдэг һуралсалай гуримhаа эдэ факультедүүдэй илгаань юуб гэхэдэ, эрдэм болон техникын шэнэ, бүри орёо һалбаринуудта хүдэлмэрилжэ шадахаар эрдэм мэргэжэл олгохо байна.

Ломоносовой нэрэмжэтэ МГУ-гай, Бауманай нэрэмжэтэ МВТУ-гай, Москвагай Физико-техническэ, инженерно-техническэ, Энергетическэ институдуудай, Новосибирскын гүрэнэй университедэй, Ленинградай Политехническэ ба Технологическа институдуудай дэргэдэ тусхай факультедүүдые нээхэ гэжэ шиидхэгдээ. Эндэ биомеханика, шудалха, рободууд ба манипуляторнуудые ухаалан бүтээхэ ба хэрэглэхэ мэргэжэл олохо, туршалгата шэнжэлгэнүүдые автомадаар зэбсэглэхэ, медицинын тон шэнэ аппарадуудые ухаалан бүтээхэ ба тэдэнние бодото дээрэнь хэрэглэхэ гэхэ мэтэ эрдэм, техникын тон шэнэ һалбаринуудаар бэлэдхэл гараха юм.

(ТАСС).

Сэлэн-Дүүмын соёлой байшангые даагша Сергей Максимович Покацкий нютагтаа хүндэтэй. Тэрэнэй эмхидхэhэн агитбригада 1973 оной бүхэроссиин харалгада гурбадахи һуури эзэлжэ, суутай болоhон. Тус агитбригада мүнөө совхозойнгоо холын фермэ, гүүртэнүүдэй малшад, хонишөдто наада харуулна. Хабарай тарилгын үедэ агитбригада полевой станууд дээрэ хүндэтэйгөөр уггагдадаг байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. М. Покацкий (баруун гарhаа) автоклубай жолоошон Б. Г. Бадмацыреновтэй хөөрэлдэжэ байна. Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

НЮТАГАЙНЬ ЗОН ХҮНДЭЛНЭ

Василий Баендуевич Баендуев нютаг нугадаа хүндэтэй hэн. Колхозой тарян ажалай бригадын бригадир хододоо сүлөөгүй байха: ажалынь ехэ hэн ааб даа. Бригадынгаа хүн зонтой үгэеэ һайса ойлголсожо шадаха, хүн бүхэнэй дүршэл шадабариие хараадаа абажа, ажалда таарууханаар хубаарилаад табидаг заншалтай байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай урда жэлнүүдтэ Василий Баендуевич Яруунын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо ажаллажа байhан юм. Ажал хэрэгынь шье һайн байдаг hэн.

Нүхэр Баендуев үнэр баян бүлэтэй бэлэй. Тэрэ 5 хүбүүнэй, 3 басаганай эсэгэ hэн. Үхибүүдынь булта үнэн сэхээр хүмүүжүүлэгдэhэн, һүбэлгэн ухаатай, ажалда дуратайнууд байгаа. Эндэ эсэгынь жэшээ тон ехэ нүлөөтэй байгаа ха.

Аяар найман үхибүү хүл дээрэнь гаргаха гээшэ тиимэшье хүнгэн хэрэг бэшэ байгаа. Энэ тэрэ юумэнэй дуталдабашье hаа, энэ бүлын үхибүүд эбтэй зэтэйнүүд, аха хүнүүдые айхабтараар хүндэлдэг, эрдэм номдо һураха дуратайнууд hэн. Аха заха Борис хүбүүнэйнь түрэл нютагтаа гүйсэд бэшэ дунда һургуули дүүргээд, Улаан-Үдэ хото ерэжэ, финансово-экономическа техникумдэ һураа. Теэд техникумээ дүүргэхэ аргагүйдэжэ, нютагаа бусаад, хүдэлжэ эхилhэн юм. Эхэ, эсэгэдээ, дүүнэртээ туhалха ёhотой байгаа бшуу.

Хоёрдохи хүбүүнэйнь — Алексей республикын ниислэлэй багшанарай училищи амжалтатайгаар дүүргээд, ажалай арюун замда гараа hэн. Тиигэжэ түрэл Яруунынгаа һургуулинуудта багшалжа эхилээ.

Теэд... Фашис Германи манай Эхэ орондо добтолон орожо, дайн байлдаан эхилээ. Коммунис, парти, Советскэ правительство Эхэ һайхан ороноо фашизмын hабарhаа хамгаалхыень баатар хүбүүдээ уряалаа. Эгээл тэрэ үедэ Василий Баендуевичай хүбүүд — Борис, Алексей, Андрей, Сократ, Антон хойно хойноhоо һубарилдан, Улаан Армиин зэргэдэ жагсаhан юм. Тэдэнэр өөhэдынгөө үетэндэ адли Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай гал дүлэн соогуур баатарлигаар тэмсэжэ, илалтын үдэрые ойртуулалсаhан байна.

Борис хүбүүнэйнь Курган городтохи танкова училищида һураа. Тэрэнээ дүүргээд, танкова 4-дэхи бригадын 265-дахи тусхай батальоной Т-34 түхэлэй танкын командираар дайшалхы замаа эхилhэн юм. Тус бригада Воронежско фронтын бүридэлдэ ородог байба. Удаань Борис Украинска 1-дэхи фронтдо албаяа үргэлжэлүүлээ.

1945 оной январь hарада Украинска 1-дэхи фронтын сэрэгшэд Польшодо Сандомирска плацдарм шадар шанга тулалдаанда ороhон байгаа. Тэрэ үедэ Борис Баендуев самоходно установкын командир болоод ябаа. Тэрэл оной февралиин 5-най үсэд шанга тулалдаанай үедэ хүндөөр шархатаа бэлэй. Хахад жэл соо госпитальдо эмшэлүүлээд, лейтенант Б. Баендуев түрэл нютагаа бусаhан юм. Фронт дээрэ баатарлигаар тэмсэhэнэйнгээ түлөө Борис Баендуев Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай 1-дэхи шатын орденоор, дайшалхы хэдэн медаляар шагнагданхай.

Баендуевтанай Алексей хүбүүн 1942 онhоо 1946 он болотор Совет Армиин зэргэдэ алба хэhэн. Түрүүшээр морин сэрэгэй частьда удаань 18-дахи барилгын батальондо ябалсаа. Тус батальоной сэрэгшэд һандарhан хүүргэнүүдые заhабарилдаг, шэнээр бодхоодог байгаа. Сержант Алексей Баендуев дайнай һүүлээр нютагаа бусаад, мүнөө авиационно техникумдэ багшаар хүдэлнэ.

Һургуулида һуража байhан Сократ хүбүүнэйнь 1942 ондо Эхэ ороноо хамгаалалсахаяа мордоhон юм. Удааншье болонгүй фронт ошоо, тэрээнhээ олоншье бэшэг ерээгүй. Фашис булимтарагшадтай баатарлигаар тэмсэжэ, Сократ Баендуев түрэл оронойнгоо һалбаран хүгжэхын түлөө ами наhаяа үгэhэн байгаа бшуу. Тиигэжэ Баендуевтанай бүлэдэ түрүүшын гашуудалта ушар тудаа бэлэй.

Ремесленнэ училищи дүүргэhэн Андрей хүбүүнэйнь Эрхүүгэй областиин Слюдянка станцида ажаллажа байтараа сэрэгэй албанда ошоо. 1946 ондо түрэл нютагаа бусажа ерээ. Тэрэ гэhээр хүдөө ажахыда амжалтатай һайнаар хүдэлжэ ябана. Мүнөө — Яруунын аймагай «Улаан туяа» совхозой мал адуулагша. Андрей Баендуев дайшалхы хэдэн медаляар шагнагданхай. 1974 оной социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медаль тэрээндэ барюулагдаа.

Баендуевтанай Антон хүбүүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнhаа түрэл нютагаа бусаагүй. Авиационно частьда алба хээ. Милитарис Японие даралгада баатарлигаар тэмсэжэ, наhа бараhан юм.

Иимэл даа, Яруунын аймагай юрын колхозникой бүлэhөө дайнда мордоhон табан хүбүүдэй дайнай ба ажалай арюун һайхан намтарай тобшохон мэдээсэлнүүд. Дайнhаа бусаагүй Сократ Антон хоёрые үетэн нүхэдынь, түрэл нютагайхидынь һайханаар hанажа ябадаг юм. Тэдэнэй хэрэгые аханар, дүүнэрэйнь үхибүүд үргэлжэлүүлнэ.

А. БАЗУРКОВА.

ЭХЭ ОРОНОЙМНАЙ СОЛДАДУУД

ЗАПАСАЙ ЛЕЙТЕНАНТ

Зэдын аймагай «Мир» колхозой Доодо-Бургалтай нютагта Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадалсаhан запасай лейтенант Даба-Доржи Намсараевич Очиров арадай хиналтын түрүүлэгшээр хүдэлжэ байна. Энэ нүхэрэй дайшалхы намтар ехэ һонирхолтой юм.

Даба-Доржи Намсараевич 1940 ондо сэрэгэй албанда ороhон юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилхэдэ тэрэ Приморско хизаарта сэрэгэй албанда байгаа. Дайнай түрүүшын үдэрнүүдтэ сэрэгшэ Очиров Баруун фронт эльгээгыт гэhэн гуйлтаяа командованида оруулаа бэлэй. Тиигэжэ тэрэ 1941 оной сентябрь hарада олон дайшалхы нүхэдтэйгөө баруун фронт эльгээгдэhэн юм. Зүүн хизаарhаа ерэhэн сэрэгшэдые Самарканд хотодо буулгажа ябаган сэрэгэй 230-дохи бригада болгон эмхилээд, Калуга шадар обороондо табяа бэлэй. Тиигэжэ тэрэ үсэд шанга байлдаануудта түрүүшынхеэ хабаадалсаhан юм. Ока мүрэниие гаталжа, Алексин хото сүлөөлжэ ябахадаа, үйлсын тулалдаанда хүлөө шархатаа. Тэрэнэйнгээ һүүлээр Даба-Доржи Намсараевич Калинин хото эльгээгдэжэ, Баруун хойто фронтын 30-дахи армида станково пулеметчигоор албаяа үргэлжэлүүлбэ. Тиигэжэ байтарнь тэрэниие сэрэгэй тусхай 237-дохи отрядта эльгээбэ. Энэ отрядай сэрэгшэд бултадаа коммунистнууд hэн. (Даба-Доржи Намсараевич 1940 онhоо коммунист). Нэгэтэ хэрзэгы шанга байлдаанда алба хэдэг отрядынь оробо. Фашистнарай хүсэн булюу байжа, отрядhаань оройдоол 6 хүн амиды үлөөд. хүреэлэлтэдэ орошоо. Харанхы hүни болоходо сэрэгшэ Очиров гансаараа гурбан немец харуулшадые хороожо, бэшэ нүхэдтөө харгы гаргажа үгэhэн юм.

Мүн баhа нэгэ байлдаанда сээжэеэ сүмэ буудуулаад, шархаяа бариhаар аяар 8 километрэй газарта оршодог санчасть хүрэтэр ошоо бэлэй. Эндэhээ эвакогоспиталь эльгээгдэжэ эмшэлүүлбэ. Госпитальhоо гараад өөрынгөө частьда ерээд, дайлалдажа байтарынь нүхэр Очировые политсоставай 3 hарын курсада эльгээгээ. Эндэhээ младша политрук гэhэн нэрэ зэргэтэй гаража, батальоной парторгоор табигдаhан юм. Дайгаа саашань үрэлжэлүүлжэ, Литва, Латвиин газар дайда сүлөөлсэжэ, Зүүн Прусси, Кенигсберг хото хүрэтэр ошолсоо. Энэ хото шадар болоhон байлдаанда младша политрук Очиров баруун хүлөө хүндөөр шархатажа, 6 hараар гэртээ табигдаба. Тиигэжэ түрэл нютагтаа Даба-Доржи Намсараевич Агуу Илалтые угтаа hэн.

Хаанашье байхадаа энэ нүхэр коммунист нэрээ үндэр дээрэ үргэжэ, хүсэ шадалаа гамнангүй ябадаг юм. Тиимэhээ түрэл колхоздоо хододоо хүтэбэрилхы ажалда ябаhаниинь гайхалгүй. Тэрэ 1973 онhоо хойшо арадай хиналтын түрүүлэгшээр ажаллана.

Дайнай үедэ Даба-Доржи Намсараевичай гаргаhан баатаршалгые гүрэн түрэмнай үндэрөөр сэгнээ. Тэрэнэй үбсүүндэнь Алдар солын III шатын орден, дайшалхы габьяагай түлөө, фашис Германиие илаhанай түлөө, мүн бэшэшье олон медальнууд яларна.

Д. БАДМАЕВ.
Зэдын аймаг.

ҺУРГАМАЛ ХАНДАГАЙНУУД

КОСТРОМСКОЙ ОБЛАСТЬ. Сумароково тосхондо юрын бэшэ фермэ байгуулдаа. Костромской гүрэнэй хүдөө ажахын туршалгын станциин хүдэлмэрилэгшэд зэрлиг хандагайнуудые гэрэй болгожо һургана. Эдэ амитадые гэрэй болгон һургаха hэн hэдэлгэ дэмы бэшэ. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр хүйтэндэ тэсэмгэй, ехэ саhаншье, хабарай хагсуушье тэдээндэ hаад хэдэггүй. Жэлэй ямаршье сагта хандагайнууд эдихэ юумэеэ олоhон лэ байха... Хойто зүгэй гү, али Сибириин ой модон соо хандагайнуудые моринной орондо хэрэглэжэ болоно. Гадна хандагайн һүн һайн шанартай, маханиинь амтатай.

Туршалгын фермэ дээрэ мүнөө 50 хандагай бии. Тэдэнэй 20-ниинь эндэ түрэhэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фермые хүтэлбэрилэгшэ А. П. Михайлов Калина гэжэ хандагай хүтэлөөд ябана. ТАСС-ай фотохронико.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН СААНАҺАА

БЕРЛИН

ЭБ НАЙРАМДАЛДА ДУРАТАЙ БҮХЫ ХҮНҮҮДЭЙ АША ТУҺАДА

ТАСС

ГДР-эй Арадай палатын заседани эндэ нээгдэбэ. Социалис граждан эрхэдэ хабаатай хэдэ хэдэн хуулиин проектнүүдые зүбшэн хэлсэхэ байна. СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер, ГДР-эй гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штоф, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Х. Зиндерман ба ГДР-эй партийна, гүрэнэй бусад хүтэлбэрилэгшэд Арадай палатын хүдэлмэридэ хабаадана.

Арадуудта, парламентнуудта, правительствануудта КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ Союзай правительствын хандаhан хандалгатай дашарамдуулан, ГДР-эй Арадай палатын заседани дээрэ уншагдаhан мэдүүлгые депутадууд hайшааба.

СССР-эй энэ уряа, эб найрамдал, уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, гүрэнүүдэй ба арадуудай хоорондохи харилсаае хүгжөөхэ тухай гуримууд эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүдэй аша туhада харюусана. Эб найрамдалай, бүхы арадуудта эрхэ сүлөө олгохо, фашизмда эсэргүүсэн тэмсэхэ суртал бодолоор эдэ ёhо гуримууд нэбтэрэнхэй.

Энэ хандалгые Арадай палата нэгэ hаналтайгаар hайшаан дэмжэнэ. Ушар юуб гэхэдэ, республикын бүхы арад зоной аша туhада харюусана бшуу. Эб найрамдал хангаха зорилготой энэ уряае бэелүүлхын тула Германиин Демократическа Республика шухала хэрэгтэй бүхы юумэ хэхэ байха гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ-Европын зүблөөнэй түгэсхэлэй шатые оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар дүүргэхэ шухала гээд ГДР тоолоно гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Энэнь Европодохи шахардуу байдал hулаpуулха гол нүхэсэл болоно. Тус зүблөөн арадуудай аюулгүй байдал, амгалан гуримаар зэргэ оршолго хангаха зэргэтэй.

ВАШИНГТОН

НИИДЭЛГЭДЭ БЭЛЭДХЭЛ ХЭНЭ

ТАСС

«Союз» — «Аполлон» гэжэ программаар совет-американ хамтын ниидэлгын хэгдэхээ байhантай дашарамдуулан, Аэронавтикын ба замбуулинай дайда шэнжэлхэ национальна управленидэ зүблөөн болобо. Ниидэлгын бүхы шатануудта бэлэн болоhон тухай, «Союз», «Аполлон» онгосонуудай хэр бэлэн болоhон тухай, мүн космонавтнуудай бэе махабад тухай элидхэлнүүд шагнагдаа.

Совет-американ замбуулинай ниидэлгэ июлиин 15-да эхилхэ гээд мэдээсэгдээ hэн. Энэ үдэр Москвагай сагаар 13 час 20 минутада Байконур космодромhоо «Союз» гэжэ онгосо табигдаха байна. Энээнэй һүүлээр 7 час 30 минутын үнгэрхэдэ, Канаверал хушуундахи американ космодром дээрэhээ «Аполлон» ниидхүүлэгдэхэ юм. Хоёр суудхэ соо онгосонууд Газарые тойрон ами амяараа ниидэхэ. Удаань июлиин 17-до, эдэнэр залгалдан холболдожо, хоёр суудхэ соо хамта ниидэхэ байна.

Энээнэй һүүлээр июлиин 19-дэ хоёр тээшээ таhаран hалаад, онгосо бүхэниинь өөр өөрынгөө программын үндэhөөр ниидэхэ юм.

«Союз» гэжэ замбуулинай онгосо Газарые 96 удаа тойроhонойнгоо һүүлээр июлиин 21-дэ Москвагай сагаар 13 час 51 минутада Советскэ Союзай газар дайда дээрэ бууха. «Аполлон» һүүлдэ, июлиин 25-да, Москвагай сагаар 1 час 20 минутада Номгон далай дээрэ бууха ёhотой.

ВЕНЭ

Венэдэ хөөрэлдөөнүүд болоно

ТАСС

Түбэй Европын оронуудай зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, зэбсэгтэ хүсэнүүдые хорооxо тухай хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшадай ээлжээтэ пленарна заседани эндэ болобо. Болгариин Арадай Республикын делегациин толгойлогшо Тодор Дичев заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Баруун оронуудай делегацинуудай дурадхаhан гансал хуурай газарай сэрэгүүдые бэшэ, мүн ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдтэй агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдые. Тэдэнэй частьнуудые хорооxо программа хөөрэлдөөнүүдтэ оруулагдаха ёhотой гэжэ социалис оронууд тоолоно гээд Т. Дичев пленарна заседаниин һүүлээр хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдээсэбэ.

Түбэй Европодо ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороолго энэ райондохи бүхы гүрэнүүдэй аюулгүй байдал хангаха арга олгохо ёhотой гээд социалис гүрэнүүд тэмдэглэнэ гэжэ Болгариин делегациин толгойлогшо хэлээ.

ДЕЛИ

ХҮСЭ ШАДАЛАА НЭГЭДҮҮЛХЭ

ТАСС

Делиин олониитын митинг премьер-министр Индира Гандиин байдаг байшангай урда талада болобо.

Индиие hалбаран хүгжэhэн орон болгохын тула хамтаараа ажаллаябди гэжэ Индира Ганди сугларагшадта хандаа.

Хархис хүсэнүүд правительствын бэелүүлжэ байгаа экономическа түрүү үзэлтэй хэмжээнүүдые, мүн банкнуудые гүрэнэй мэдэлдэ абаха ябадалые буруушаана гэжэ премьер-министр мэдүүлбэ. Бангладешhээ зугадан ерэhэн олон тоото хүнүүдтэ туhаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ эдэнэр тойбо татана. Һүүлэй гурбан жэл соо орон доторнай ган гасуур боложо байна. Энээнhээ уламжалан, орондомнай тохёолдоhон хүшэр бэрхэшээлтэй байдалые хамтаараа дабажа гараха ёhотойбди.

Индира Гандиие бүрин дэмжэжэ байhан тухайдаа митингдэ хабаадагшад мэдүүлээ.

Индиин 16 ехэ штадай гол министрнүүдэй суглаан премьер-министр Индира Гандиие нэгэн hаналтайгаар дэмжэжэ, хархис хүсэнүүдэй хорото муухай ябуулгые эрид буруушааба. Индиин Национальна конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы партиин хүтэлбэрилэгшэ Д. К. Баруа гэгшын түрүүлэлгэ доро суглаан үнгэрөө.

БРАЗЗАВИЛЬ

Американ-заирай харилсаан тухай

ТАСС

США-hаа Киншаста байдаг элшэн сайд Д. Хинтон ороной дотоодын хэрэгүүдтэ таарахагүй ябуулганууды хээ гэжэ Заирай Республикын правительство соносхоод, удааржа байнгүйгөөр оронhоо гаража ошохыень тэрээндэ дурадхаба. Правительствада зүрюу харша үгэсөөе элирүүлгэтэй, армиин бүлэг офицернүүдые барижа тушаалтатай энэ сэхэ холбоотой байна гэжэ Заирай «Элима» газетэ мэдээсэнэ. Үгэсөөндэ хабаадагшад гүрэнэй урбалта хэжэ, республикын президент генерал Мобуту Сессе Секо гэгшые алаха гэhэн hэдэлгэтэй байгаа.

США-hаа Заирта урдань байhан сэрэгэй атташе генерал Фалу Сумби баригдажа тушаагдаhан дээдэ зиндаагай офицернүүдэй дунда бии. ЦРУ-гай Заиртахи агентнүүдтэй эдэ бүлэг офицернүүд холбоо барисаатай байгаа гээд «Салонго» газетэ бэшэнэ. Президент Мобуту «Элима» газетэдэ бэшэг эльгээхэдээ, Африкын оронуудтахи hайн хубилалтануудые США түбэг бэрхэшээлдэ оруулхые хүсэнэ гэжэ тэмдэглээ.

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Заиртахи үгэсөөндэ США хабаагүй гэжэ гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

ВАШИНГТОН

США-гай ПРЕЗИДЕНТЫН ХӨӨРӨӨН

ТАСС

Хэрбээ Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулжа, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ-Европын зүблөөе түгэсхэжэ, стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй хоёрдохи шатада хэлсээ баталжа шадаа hаа, һунгалтын кампаниин үедэ бидэнэртэ туhалха байна гэжэ США-гай президент Дж. Форд мэдүүлээ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал түгшүүрилтэй байhаар гэжэ Дж. Форд хэлэбэ. Энэ районд дайнай аюулые сараха шухала.

Зүүн-Урда Азидахи байдал тухай асуудалнуудта Дж. Форд харюусахадаа, бидэ Урда Вьетнамые, Камбоджые алдаабди гэжэ хэлэбэ.

Лаостохи байдал хүшэр бэрхэшээлтэй боложо байна. Энэнь бидэндэ таарахагүй байна гэжэ тэрэ хэлээ.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

ЭДЭБХИТЭД

Республикынгаа ниислэл хото — Улаан-Үдэеэ болбосон түхэлтэй, үндэр соёл культуратай город болгоё гэhэн уряатайгаар городой партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан hаяхан боложо дүүрэб. Энэ шухала хэрэгтэ өөрынгөө хубита оруулхын тулада Жердевэй нэрэмжэтэ үйлсэдэ ажаhуугшад үйлсэ, гэр бүхэнөө ногоон «тэрлигээр» бүрхөөхэ гэжэ оролдоно. Тэдэнэр hая hуулгаhан набшаhата залуу мододы, сэсэгые hайнаар харууhална, саг үргэлжэ уhална.

Пенсионернүүд Илья Дорофеевич Ефимов, Александр Петрович Минеев, Илларион Васильевич Аносов (21-дэхи байшан) Иван Васильевич Ведешов (25-дахи байшан) гэгшэд газаагуурхи мододоо hайнаар харууhална.

Пенсионерка Мария Васильевна Поздеева ниитын энэ хэрэгтэ илангаяа эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэрэ пенсионернүүдые суглуулжа, 0,5 гектар газарта набшаhата модо, сэсэгүүдые тариhан юм. Мүнөө тус үйлсэдэ ажаhуугшад тэрэнэй хүтэлбэри доро hуулгаhан ногоон ургамалнуудаа харууhална, үдэр бүри уhална. Николай Афанасьевич Залуцкий, Владимир Петрович Левченко гэгшэд Мария Васильевнагай үнэн сэхэ туhалагшад болонхой.

Тиихэдэ залуу хүбүүн Анатолий Гребенщиков наhатайшуулhаа дутуугүйгөөр газаагуурхи таримал мододы харууhалалсана.

Н. ХАЗАГАЕВ.

НҮҮДЭЛ ВЫСТАВКЭ

Республиканска хизаар ороноо шэнжэлэлгын Хангаловай нэрэмжэтэ музейн хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр Сэлэнгын аймагай түб Гусиноозерск хотодо нүүдэл выставкэ эмхидхэгдэбэ. Тэрэ выставкэнь ородой түрүүшын революциин болоhоор 70 жэлэй ойдо зорюулагданхай.

Шахтернуудай соёлой ордондо эмхидхэгдэhэн энэ выставкэ 5 хоногой туршада үргэлжэлөө. Шахтернууд ба малшад, ГРЭС-эй барилгашад болон механизаторнууд, арадай интеллигенциин түлөөлэгшэд ба hургуулинуудай hурагшад выставкэдэ ерэжэ, ехэтэ hонирхон хараhан байна.

Хангаловай нэрэмжэтэ музейн хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр нүүдэл выставкэ урдань нэгэнтэ бэшэ эмхидхэгдэжэ, республикын хүдөө нютагуудаар аяншалдаг заншалтай болонхой. Жэшээнь, 1974 оной туршада тиимэ выставкэнүүд холын Хурамхаанай, Баунтын болон Хойто-Байгалай аймагуудта эмхидхэгдэhэн байгаа. Мүнөө нүүдэл хоёр выставкэ аян замда түхеэрэгдэжэ байна. Тэдэнь совет арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда илаhаар 30 жэлэй алдарта ойдо, мүн декабристнуудай буhалгаанай болоhоор 150 жэлэй ойдо зорюулагдаhан байха юм.

Манай корр.

Яруунын аймагай соёлой ордоной уран hайханай коллектив Нарhатын ажалшадта тоосоото концерт харуулба. Тус коллективэй хүдэлмэри тухай уридшалан хэлэхэ болоо hаа, иимэ байна. Мүноо үедэ соёлой ордондо 5 кружок хүдэлнэ. Хамта дээрээ 100-гаад хүн эдэ кружогуудта хабаадалсадаг юм. Уран hайханай коллективэй гэшүүн бүхэн өөрынгөө творческо ажал ябуулгын үүргые гүнзэгыгөөр мэдэрдэг байна. Тиимэhээл тэдэнэр үнгэрhэн хугасаа соо нилээдгүй амжалта туйлаа. Эхэнэр дуушадай «Ярууна» ансамбль хүн зоной дунда суурхажа эхилэнхэй. Тэрэ нэгэнтэ бэшэ республикын харалгада хабаадалсажа, лауреат болоhониинь мэдээжэ. Бурядай АССР-эй соёлой габьяата ажал ябуулагша Л. М. Черепановагай хүтэлбэрилдэг тус ансамбль Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаhан сэрэгэй-патриотическа дуунуудые гүйсэдхэгшэдэй телевизионно конкурсын лауреат болоhон байха юм.

ДАХИНАА ҺАЙШААЛ, МАГТААЛДА ХҮРТЭБЭ

Мүнөө соёлой ордоной хатаршадшье ехэ амжалтатай. Тоосоото үе соо тус кружогойхид СССР-эй арадуудай 20 гаран хатар гүйсэдхэжэ hураха hаа гадна, Агууехэ Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулжа. «Эдэнэр Эхэ ороноо хамгаалаа» гэhэн хореографическа поэмэ, «Мүнхэ гал» гэhэн баллада, «Эрхимүүд» гэжэ солдадай хатар шадамар бэрхээр гүйсэдхэдэг болонхой. Харин хореографиин кружогой гэшүүд Баяр Цыдыпов, Лариса Дандарова гэгшэд бальна хатарнуудые харалгын Бүхэроссиин табадахи конкурсын лауреадууд болож бусаа ха юм.

Үнгэрhэн хугасаа соо нилээдгүй амжалта туйлагдабашье, уран hайханай бүлгэмэй хүдэлмэридэ олохон дутагдалнуудай дайралдадаг тухай соёлой ордоной директор Н. Б. Лобсанова элидхэл соогоо тэмдэглээ. Илангаяа хүдөөгэй соёлой байшангуудта горитой туhаламжа үзүүлэгдээгүй, аймагай бусад тосхон нютагуудта ошожо, концерт олоор табяагүй байшоо бшуу. Энээнhээ хойшо аймагай хүдөө нютагуудай ажалшадта ходо айлшалжа, зүжэг наада олоор харуулдаг болохо тухай үгэ хэлэhэн бусадшье эдэбхитэд, харагшад тэмдэглэбэ.

Соёлой ордоной уран hайханай кружогуудта хабаадагшад харагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэhэн дуу, хатарнуудые, мүн шэнэ репертуарhаа хэhэгүүдые энэ тоосоото үдэшэ сугларагшадта харуулаа, үшөө дахин hайшаал магтаалда хүртөө.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

Нарhата.

ЭДИРШҮҮЛЭЙ СЛЁТ

Хэрэнэй дунда hургуулиин эдир аяншалагшадай слет үнгэргэгдэбэ. Шэг зүг бэдэрэн ололго, гол мүрэние гаталалга, модо дамжалга, гал түлижэ, сай шаналга, майхан таталга гэхэ мэтэ hонирхолтой мүрысөөн аяншалагшадай хоорондо үнгэргэгдөө. 5—9-дэхи классуудай hурагшад энэ следто хабаадалсаhан байна. Следой штабай начальник, түүхын багша Н. Н. Пантелеев энэ hонирхолтой мүрысөө хүтэлбэрилөө.

Эдик Банзанов, Петя Бурлаков, Наташа Халтанова (7-дохи класс), Витя Укоев, Боря Домышев, Катя Шултумова (9-дэхи класс) гэгшэд зүг шэг олохо маршрудай мүрысөөндэ эрхим саг харуулаа.

Хаалтануудые гаталха зурууд дээрэ үсэд шанга тэмсэл болоо. Эдиршүүл майхангуудые татаха, Алгаг голые гаталха, модон дээгүүр дамжаха, гал түлижэ, сай шанаха гэхэ мэтэ мүрысөөнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, шуран бэрхэеэ харуулба. Эндэ 5-дахи «Б» классай, 9-дэхи «Б» классай hурагшад бусадай дундаhаа шалгаржа, түрүү hүүринуудые эзэлээ.

Тиихэдэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түүхээр хэдэн асуудалда харюу үгтөө. Нигэжэ эдиршүүл эрдэм мэдэсээ харуулаа. Бүхы асуудалнуудта зүбөөр харюусаhан Юрий Хогоев (6-дахи класс), Людмила Санжеева (7-дохи класс) гэгшэд дайнай түүхэ hайнаар мэдэхэ байhанаа гэршэлээ.

Түрүү hүүри эзэлhэн эдиршүүлдэ Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаа.

В. ТУЛАЕВ.

Түнхэнэй аймаг.

Хориин 1-дэхи дунда hургуулиин буряад литературна болон драматическа кружогой гэшүүд багша С. Ц. Цыбановагай хүтэлбэри доро Ц. Шагжинай «Будамшуу» гэжэ зүжэгые бэлдэжэ табяа юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: репетициин эхилхын урда тээ.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

СОЁЛШОД МАЛШАДТА АЙЛШАЛНА

Малшад зунайнгаа бэлшээридэ нүүжэ, холо хээгүүр таранхай. Тиимэhээ тэдэнэрые соёлой талаар хангаха гээшэ хүдөөгэй клубуудай хүдэлмэрилэгшэдэй нангин уялга болоно.

Энэ уялгаяа hайнаар бэелүүлхын тулада Түгнын хүдөөгэй клубай соёлшод агитбригада эмхидхэжэ, баян программатай концерт бэлдэhэн байна. Нютагай hургуулиин багшанар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд агитбригадын бүридэлдэ ороно.

Мүнөө РСФСР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ, клубай директор П. Т. Перелыгинагай хүтэлбэри доро агитбригадын гэшүүд «Эрдэм» совхозой hүүhаалиин нэгэдэхи фермын малшадта айлшалаа. Мүнөө тэдэнэр хоёрдохи фермын hаалишадта ошохоор бэлдэнэ. Тиихэдэ совхозой хонинной 30 отара зунай бэлшээридэ гаранхай. Эдэ отарануудта байрлаhан хонишодые соёлой талаар хангаха маршрут зохёогдоо. Нэн түрүүндэ хони хайшалалгын пунктнуудта айлшалжа, концерт-наада табиха, «Сахилгаан» болон «Дайшалхы» хуудаhануудые гаргаха байна.

Түгнын дунда hургуулиин директор В. И. Самсонов, «Эрдэм» совхозой комсомолой комитедэй секретарь А. Варфоломеев гэгшэд агитбригадын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэр концертын урда тээ уласхоорондын байдалаар лекцинүүдые уншана.

В. ШИРДАРМАЕВ.

Мухар-Шэбэр.

Хүнгэн машина олоор абана

Улаан-Үдын аймагай Советскэ райпогой магазинууд байгша оной таба hарын туршада «Москвич», «Запорожец» гэхэ мэтэ түхэлэй хүнгэн 36 машина хүдөөгэй ажалшадта худалдаба.

Оронгын совхозой хонишон Т. Т. Алексеев, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын жолоошон Д. Д. Дружинин, «Пригородный» совхозой слесарь П. К. Седунов, «Заветы Ильича» совхозой жолоошон В. Б. Бальжинимаев пенсионер И. Г. Бурдуковский, «Бурводстройн» инженер Е. Ф. Ермаков гэгшэд машина худалдан абагшадай дунда бии.

Тэрээнhээ гадна 17 мотоцикл худалдагдаhан байна.

О. БЕРЕЗКОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Һанаа зоболго» — В. Бадмаевай статья. «Республикымнай нэгэ үдэр» — суглуулбари. «Дэлхэйн эхэнэрнүүдэй этигэл найдабари» — ТАСС-ай материал. Советүүдэй hунгалтын дүнгүүд тухай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Модо шэрэхэ томодхогдоhон экипажнууд» — М. Дынзенов, В. Аюшеев болон В. Савельевэй статья. «Москво хаалта» — В. Богдановай корреспонденци. Ажалшадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Соведэй депутадуудай список.

Гурбадахи хуудаhанда. Ажалшадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Соведэй депутадуудай список.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Зүрхэндэ операци» — фотомэдээсэл. Фельетон. Хилын саана. Телевидениин неделини программа, соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

ХӨӨРЭЛДӨӨН БОЛОБО

Борсоевой нэрэмжэтэ үйлсын 25-дахи байшангай дэргэдэхи агит-талмайда хүнүүд олоороо сугларба. Тус үйлсын 23, 25, 27-дохи олон дабхар байшангуудта ажаhуугшад эндэ сугларhан байна. «Знание» бүлгэмэй гэшүүн Н. Я. Гудзь «Социалис зөөри хамгаалга» ба «Социалис нийтын гурим сахилга» гэhэн темэнүүдээр хөөрэлдөө үнгэргөө.

Байгаалиие, илангаяа арадай баялиг — ой модо түймэрhөө хамгаалха асуудалда тэрэ гол анхаралаа хандуулаа. Зарим хүнүүд ой тайга соо сэнгэхээ гарахадаа, носооhон түүдэгээ хүсэд унтараангүй орхёод гү, али носожо байhан папиросоо, зуруулаа хаяад, гэдэргээшье харангүй ябашадаг байна. Энээнhээнь боложо, ошониинь hужэрхэдөө, түймэр болон дэгжэнэ. Мүн гэр байраяа ариг сэбэрээр байлгаха тухай тэрэ сугларагшадта хөөрэжэ үгөө.

Тэрэнэй хөөрөөе хүнүүд анхаралтайгаар шагнаhан, түгэсхэлдэнь hайниие хүртэhэн байна. Хөөрэлдөөнэй hүүлээр «Ой модон соохи түймэр» гэhэн научно-популярна фильм харуулагдаа.

Д. КОЛМАКОВ.

Улаан-Үдэ.

ФУТБОЛ

РСФСР-эй кубогта хүртэхын түлөө түгэсхэлэй наадан мүрысөөнэй эхилхэдэнь, футболоор хоёрдохи лигиин табадахи зонын командануудай дунда СССР-эй түрүү hүүри эзэлэлгын нааданда забhарлалга болобо.

Июниин 17-до Дунда

«СЭЛЭНГЭМНАЙ» УРАГШАГҮЙДЭБЭ

Азиин, Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй хото городуудай футболой талмай дээрэ үнгэргэгдэhэн 12-дохи турта манай «Сэлэнгэ» Кзыл-Орда хотын «Орбита» командатай уулзахадаа, 0:2 тоотойгоор шүүгдэhэн байна.

Наадануудшанга тэмсэлдэ, hонирхолтойгоор үнгэрнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Нэгэшье уулзалгын тэнсэлгээр дүүрээгүй байhаниинь энээниие гэршэлнэ. Хоёр наадан 1:0 тоотойгоор дүүрээ. Хэрбээ Красноярскын «Автомобилистын» талмай дээрэ Владивостогой «Лучые» шүүгээшье hаань, харин Хабаровскын СКА-гай футболистнууд Барнаул хотодо айлшалхадаа, нютагай командые иимэ тоотойгоор илаhан байна. Новосибирскын «Чкаловец» — Благовещенскын «Амурые», Усть-Каменогорскын «Восход» Павлодарай «Тракторые» 2:1 тоотойгоор шүүгээ.

Энэ жэлдэ манай хүршэнэр — эрхүүгэйхид болон шэтынхид урагшагүй муугаар наадажа байна. Энэ нааданда Эрхүүгэй «Авиатор» Никольскиин «Горнягта» 0:5 тоотойгоор шүүгдэшоо. Шэтын «Локомотив» Джамбул хотын «Химигтэ» 0:3 тоотойгоор булигдаба. Семипалатинскын «Спартак» Карагандагай «Шахтерые» 3:0 тоотойгоор илаа.

Табадахи зонодо Алас-Дурнын командануул түрүүлжэ ябана. Хабаровск хотын СКА-гай футболистнууд 12 нааданай hүүлээр 16 очкотой болоод, нэгэдэхи hүүри эзэлнэ. Благовещенскын «Амур», Владивостогой «Луч» командануул тус тустаа 14 ба 13 очкотой болоод, гурбадахи, дүрбэдэхи hүүринуудта гараба. Тиихэдэ мүрысөөнэй эхинhээ хойшо hайнаар наадаhан Кзыл-Ордагай «Орбитын» футболистнууд хоёрдохи hүүри эзэлнэ — 15 очкотой.

Манай «Сэлэнгэ» Дунда Азиин ба Баруун Сибириин хото городуудаар дүрбэн наада үнгэргэхэдөө, тон hула муугаар наадажа, урагшагүйдэhэн байна. Футболистнуудай абажа боломоор наймаhаа оройдоол нэгэ очкотойгоор бусажа ерэбэ. Тиигэжэ мүрысөөнэй таблицада 8-дахи hүүрида гараха ушартай болоо. Июниин 25-да үнгэргэгдэхэ ээлжээтэ 13-дахи турта «Сэлэнгэмнай» БурАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ Красноярскын «Автомобилисттэй» уулзаха байна.

Б. МИРОМАНОВ.

Командануул	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
СКА Хабаровск	12	7	2	3	19:11	16
«Орбита» Кзыл-Орда	10	7	1	2	15:8	15
«Амур» Благовещенск	12	5	4	3	17:8	14
«Луч» Владивосток	12	5	3	4	12:10	13
«Химик» Джамбул	10	4	4	2	16:11	12
«Горняк» Никольский	10	5	2	3	14:13	12
«Спартак» Семипалат.	9	4	3	2	11:7	11
«Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	10	4	2	4	12:10	10
«Динамо» Барнаул	10	4	2	4	10:10	10
«Целинник» Целиноград	10	3	4	3	10:11	10
«Чкаловец» Новосибирск	10	3	3	4	13:9	9
«Торпедо» Томск	10	1	7	2	9:11	9
«Шахтер» Караганда	9	3	2	4	6:9	8
«Трактор» Павлодар	9	3	1	5	6:8	7
«Восток» Усть-Камен.	9	2	3	4	10:15	7
«Авиатор» Эрхүү	10	2	3	5	8:19	7
«Локомотив» Шэтэ	10	2	2	6	6:14	6
«Автомобилист» Красн.	10	2	2	6	6:16	6

ТЕЛЕВИДЕНИ

Июниин 22-hоо 29 болотор

ВОСКРЕСЕНИ, 22

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Эхын нангин зүрхэн» — телеочерк. 10.35 — «Такая железная земля» — телеочерк (үнгэтэ). 11.35 — Уласхоорондын конкурсын лауреат Рубен Агароян наадаха (үнгэтэ). 12.00 — «Совет ороной үхибүүд». «Саадууд хэндэ үлэхэб» — телевизионно документальна фильм (үнгэтэ). 12.50 — Һүүлэй hонин. 13.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 14.05—14.15— Забhарлалга. 14.15 — «Бабушка-метелица» — мультфильм. 14.35 — Уласхоорондын hонин (үнгэтэ). 15.05 — «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ). 15.35 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 16.35 — В. Захаровай дуунууд (үнгэтэ). 17.45 — «Манай хүршэнэр», «Юрын рецепт» — теле-зүжэг (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — «Березка» гэжэ Гүрэнэй хатарай ансамблиин концерт. 19.50 — Уласхоорондын hонин (үнгэтэ). 20.20 — «Хүдөөгэй час». 21.20 — 21.30 — Забhарлалга. 21.30 — «Советскэ Союз гадаадын айлшадай hанамжаар». 21.45 — «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ). 22.15 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 23.15 — «Манай хүршэнэр», «Юрын рецепт» — теле-зүжэг 24.00 — «Время» 00.30 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (К) — «Динамо» (Тб). 02.15 — «Танай hанамжа».

Понедельнигтэ дамжуулга хэгдэхэгүй — аппаратурыень заhабарилха, сэбэрлэхэ.

ВТОРНИК, 24.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Эрдэмтэдэ үгэ үгтэнэ». 10.20 — «КПСС-эй XXV съезд угтуулан». 11.05 — «Агууехэ дайн тухай дурасхаал» — документальна фильм. 12.20 — «Эдиршүүлэй бэлиг шадабари» (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ hонин. 13.00 — «Хүхюу нотохонууд» (үнгэтэ). 13.15 — Спортын hонин. 13.55 — 14.05 — «Үхибүүдтэ — фильм». «Мишка Стрекачевой юрэ бусын аяншалга». 15.30 — «Баатаршалга» — телевизионно суглуулбари. 16.00 — «Арадай оюун бэлиг» — шэнжэлэл (үнгэтэ). 16.45 — «Петрусь Бровка». Поэдэй түрэhөөр 70 жэлэй ойдо. 17.15 — «Агуехэ дайн тухай дурасхаал» — документальна фильм. 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — Совет поэдүүдэй шүлэгүүд (үнгэтэ). 19.20 — «Эрдэмтэдэ үгэ үгтэнэ».

Улаан-Үдэ. 19.35 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 19.55 — Шэнэ hонин.

«Орбита». 20.05 — «Арадай оюун бэлиг» — шэнжэлэл. 20.50 — «КПСС-эй XXV съезд угтуулан». «Табан жэлэй барилганууд дээрэ». «БАМ». 21.35 — «Агууехэ дайн тухай дурасхаал». 22.50 — «Мартажа болохо аал...» СССР-эй арадай артистнар Л. Зыкина И. Любезнов хоёр концертдэ хабаадалсаха. 24.00 — «Время». 00.30 — «Петрусь Бровка». 01.00 — «Арадай оюун бэлиг» — Шэнжэлэл.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.15 — «Горн» — hурагшадта зорюулагдаhан программа. 19.15 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». **«Орбита».** 19.35 — «Дагестанская арка» — документальна фильм.

СРЕДА, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Үльгэрнүүд» — уран зохёолой дамжуулга (үнгэтэ). 11.25 — «Мартажа болохо аал...» — концерт. 12.35 — «Ой модоной харуулшад» — мультфильм. 12.50 — Шэнэ hонин. 13.00 — Классическа хүгжэмэй концерт (үнгэтэ). 13.25 — «Түүдэг» (үнгэтэ). 13.55—14.05 — Забhарлалга. 14.05 — «Хэтэ» үхибүүдтэ зорюулагдаhан уран hайханай фильм. 15.25 — «Сувенир» гэжэ ансамбль хатарна (үнгэтэ). 15.40 — Телевизор харагшадай асуудалнуудта политическэ шэнжэлэгшэ Л. А. Вознесенский харюусана. 16.10 — А. Корнейчук. «Платон Кречет». Москвагай драмын театрай фильм-зүжэг. 18.00 — «Время». 19.00 — «Газар дэлхэйн залуушуул» (үнгэтэ). 19.30 — Классическа хүгжэмэй концерт. 19.55 — 20.05 — Забhарлалга.

Улаан-Үдэ. 20.05 — «Эрдэм наука, түрүү дүй дүршэл — хүдөө ажахыда». 20.25 — Шэнэ hонин.

«Орбита». 20.35 — Баледэй артистнарай концерт (үнгэтэ). 21.05 — Асуудалнуудта политическэ шэнжэлэгшэ Л. А. Вознесенский харюусана. 21.35 — «Платон Кречет» — фильм-зүжэг. 24.00 — «Время». 00.30 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Торпедо» (М) — «Динамо» (К). Үнгэтэ. 02.35 — Классическа хүгжэмэй концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» 20.05 — «Мүнөөнэй эрдэм наука».

Улаан-Үдэ. 20.35 — «Сэлэнгэ» — телевизионно журнал (буряадаар). 21.35 — «Хүн ба хуули».

ЧЕТВЕРГ, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Артлото» (үнгэтэ). 11.00 — «Не отдавай королеву» — телевизионно уран hайханай фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (1-дэхи сери, үнгэтэ). 12.10 — «Орленок» телестудиин концертын зал (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ hонин. 13.00 — «Уран зохёолой хөөрөөнүүд». 14.00 — «Масштабные ребята» — телевизионно хүгжэмтэ фильм-зүжэг (нэгэдэхи хэhэг). 15.05 — «Спортлото» наадалга» (үнгэтэ). 15.15 — «Франциин хүбүүн» — телевизионно документальна фильм (үнгэтэ). 16.15 — Концерт. 16.35 — Футбол. «Торпедо» (М) — «Динамо» (К). 17.20 — «Не отдавай королеву» (1-дэхи сери). 19.00 — «Шатарай hургуули».

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Мүрысөөн — олон түмэнэй үүсхэлтэ хэрэг» (буряадаар). 19.50 — Шэнэ hонин.

«Орбита». 20.00 — Футбол. «Торпедо» (М) — «Динамо» (К). 20.50 — «Франциин хүбүүн» — Морис Торез тухай телевизионно документальна фильм. Совет телевидениин ба радиогой политическэ шэнжэлэгшэ А. Потапов оролто үгэ хэлэхэ (үнгэтэ). 21.50 — «Не отдавай королеву» 1-дэхи сери). 23.00 — «Манай адрес — Советскэ Союз» (үнгэтэ). 24.00 — «Время». 00.30 — «Энэниие таанар шадахат» — викторина.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.30 — Концерт. 19.50 — 20.00 — Забhарлалга.

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Ажалай эстафетэ». 20.20 — «Сэсэг» — эхэнэрнүүдтэ зорюулагдаhан телевизионно журнал.

ПЯТНИЦА, 27

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Документальна фильмүүдэй программа. 10.55 — «Не отдавай королеву» (2-дохи сери). 12.10 — «Шадамар гарнууд» (үнгэтэ). 12.10 — «Хэн болохоб?» — мультфильм (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ hонин. 13.00 — «Дружба» — Фройндшафт». ГДР-эй ба СССР-эй залуушуулай хани барисаан ба холбоо харилсаан тухай (үнгэтэ). 13.45 — 13.55 — Забhарлалга. — 13.55 — «Масштабные ребята» — фильм-зүжэг (хоёрдохи хэhэг). 14.55 — Документальна фильм. 15.00 — ЦТ-гэй ба ВР-эй ород арадай инструментнүүдэй академическэ оркестрэй концерт. 15.50 — «Социалис ажабайдал». 16.20 — «Энэниие таанар шадахат» — викторина. 17.15 — «Не отдавай королеву» (2-дохи сери). 18.30 — «Время». 19.00 — «Угалзанууд» (үнгэтэ). 19.30 — «Артлото» (үнгэтэ). 20.50 — 21.05 — Забhарлалга.

Улаан-Үдэ. 21.05 — «Партиин съезднүүд тухай хөөрөөн» (буряадаар). 21.25 — Шэнэ hонин.

«Орбита». 21.35 — Уhаруу hүрэлгөөр уласхоорондын мүрысөөн. Софиhаа дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 22.00 — «Не отдавай королеву» (2-дохи сери). 23.15 — «Ород арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт» 24.00 — «Время». 00.30 — «Артлото».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 21.05 — «Социалис ажабайдал».

Улаан-Үдэ. 21.35 — «Хүн ба байгаали».

СУББОТО, 28

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Таанарта, түрэлхидтэ». 10.35 — Хэн болохоб?» — мультфильм. 10.45 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ программа (үнгэтэ). 11.55 — «АБВГДейка» (үнгэтэ). 11.45 — «Үхибүүдтэ — фильм». «Новый Гулливер» — уран hайханай фильм. 12.50 — Шэнэ hонин. 13.00 — «Хүн. Газар дэлхэй. Замбуулин» (үнгэтэ). 13.40 — 13.50 — Забhарлалга. 13.50 — «Была у слона мечта» ба «Чудесный колокольчик» — мультфильмнүүд харуулагдаха (үнгэтэ). 14.20 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 14.50 — «Музейн ба выставкын залнуудаар». «Дрезденэй галерейн үнэтэ зүйлнүүд». Хоёрдохи дамжуулга (үнгэтэ). 15.20 — «Ан амитадай аймаг» (үнгэтэ). 16.20 — Телевизор харагшадай асуудалнуудта «Правда» газетын политическэ шэнжэлэгшэ. Ю. А. Жуков харюусаха. 17.05 — Д. Кабалевский. Р. Гамзатовай шүлэгүүдтэ зохёогдоhон романснууд. 17.25 — «13 стульев» — богони зүжэгүүдэй телевизионно театр (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — «Тосхоной архитектура». 19.30 — «Тревожная молодость» — уран hайханай фильм. 21.05 — 21.15 — Забhарлалга. 21.15 — «Шанартай эд бараа элбэгээр гаргаха». 21.45 — «Һолонго» гэжэ арадай уран бэлигтэй телевизионно программануудай уласхоорондын фестиваль (үнгэтэ). Великобритани. 22.15 — «Дрезденэй галерейн үнэтэ шухаг зүйлнүүд». 22.45 — Композитор И. Лученкын авторай үдэшэ. Союзуудай байшангай Колонно залhаа дамжуулга хэгдэхэ. 24.00 — «Время». 00.30 — Композитор И. Лученкын авторай үдэшын үргэлжэлэл.

ВОСКРЕСЕНИ, 29

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Уран зохёолшо Вадим Кожевниковэй зохёолнуудай хуудаhанууд. 10.40 — «Мүнөөдэр — совет залуушуулай үдэр». 10.55 — Николай Кондратюк дуулана (үнгэтэ). 11.20 — «Совет ороной үхибүүд». «Миллион талаантан» — телевизионно документальна фильм. 11.50 — «Урагшаа, хүбүүхэнүүд!» (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ hонин. 13.00 — «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ). 13.30 — 13.40 — Забhарлалга. 13.40 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 14.40 — «Все кувырком» — мультфильм. 14.55 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 15.55 — «Советскэ Союз хариин айлшадай hанамжаар» (үнгэтэ). 16.05 — «Танай гэртэ» — хүгжэмтэ программа. 16.40 — «Уласхоорондын hонин» (үнгэтэ). 17.10 — «Призвание» — телевизионно уран hайханай фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — «Концертын хойноhоо концерт» Иорданка Христова дуулаха (үнгэтэ). 19.30 — 19.40 — Забhарлалга. 19.40 — «Белинский» — уран hайханай фильм. 21.15 — «Хүдөөгэй час». 22.15 — Кинопанорама. 23.45 — Концерт (үнгэтэ). 24.00 — Футбол. «Торпедо» (М) — «Арарат» (Е). Хоёрдохи тайм (үнгэтэ). 00.45 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

БОЛОҺОН УШАР

ҺАНААМГАЙ МОРЯГУУД

Баргажанай адагай «Тайфун» гэжэ катерай команда үнгэрhэн hунгалтын үдэр ёhотойл зоригтой, шадабаритай байhанаа харуулба. Ушар юуб гэхэдэ, гурбан үдэр соо далай дээгүүр тамаржа ябаhанаа энэ катерай июниин 14-нэй үглөөгүүр түрэл портдоо бусажа ерэмсээр, дахин замдаа мордохо харюусалгатай даабари үгтэhэн байгаа бшуу. Үдэшын 7 часта «Тайфунай» капитан Валентин Ключников, механик Михаил Санников, матрос-радист Михаил Петлеский гэгшэд дайшалхы постдо дахинаа жагсажа, Хурбэлиг тээшэ тамаран ошобо. Һунгалта үнгэргэлгэдэ туhалха болоhон тэдэнэр хүшэр зам гаталха ёhотой hэн. Үнэхөөрөөшье, hунгуулиин Хүрбэлигэй 79-дэхи участок аймагай эгээн захада оршодог, тэндэ хүрэжэ ошохонь хүшэр хүндэ. Энэ нютагта hунгагшадай тоо олон бэшэ, гэбэшье тэдэнэрэй саг соогоо дуугаа үгэхые хангаха гээшэ шухала харюусалгатай хэрэг болоно ха юм.

Һүниндөө «Тайфун» Хүрбэлигэй поселок хүрэжэ, июниин 15-най үглөөнэй 3 час 15 минутада нүүдэл урнануудые абажа, Ушхаанай олтирогууд дээрэ ажалладаг метеорологуудта, научна хүдэлмэрилэгшэдтэ, загаhанай түрhэ абадаг заводой хүдэлмэришэдтэ ошохо ёhотой hэн.

Зүгөөр Ушхаанай олтирогуудта катерай хүрэжэ ошотор сагай уларилай байдал муудажа, иимэ багахан катерай тамархань хүшэр болобо. Дүрбэн балл хүсэтэй hалхин далай дээрэ буужа, энэ багахан катер долгиндо зомгоол мэтэ шэдүүлэн, эрьедэ ошожо шадаагүй. Мүн эрьедэ байhан hунгагшад онгосоор тамаржа, катерта баhал ерэхэ аргагүй байгаа.

Тиимэhээ катерай команда олтирогуудые тойрон гаража, нэмэри газарта оршодог бухтада орохо гэжэ шиндэбэ. Энээн тухайгаа эрьедэ байhан hунгагшадтаа гараараа зангажа ойлгуулба.

Иигэжэ матросуудай зоригтой, hанаамгай шиидхэбэри абаhанай туhаламжаар hунгагшад катер дээрэ ерэжэ, нэгэн хүн шэнгеэр дуугаа үгэhэн байна. Һүүлээрнь «Тайфун» далайдаа гаража, бусаха замдаа Большой Чивыркуй гэжэ hууринда хүрэжэ, hунгуулиин комиссиин нүүдэл урнатай гэшүүниие борт дээрээ абаа hэн.

Иигэжэ зориг гаргажа, саг болзортонь hунгалта үнгэргэлгэдэ ехэ туhа хүргэhэнэйнь түлөө катерай командада hунгуулиин участогай комиссиин бүхы гэшүүд баяр баясхалан хүргөө.

Н. ГАЛДАНОВ.

Баргажанай аймаг.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

□ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н-03532. Заказ № 00444